...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

...59 (11963) | 1969 оной мартын 11, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕНЬ БЭЕЛҮҮЛХЭЭР НАЙДУУЛАА

Үдэшын 6 час 30 минута. Улаан-Үдэ хотын Смолиной нэрэмжэтэ үйлсөөр оршодог Соёлой байшан тээшэ хүн зон олоороо шамдуухан гэшхэлнэд. Эдэнэй дунда толгуур тулаһан буурал толгойтой үбгэд, хүгшэдшье, шиираг залуу хүбүүд, басагадшье бии. Дундаа юушьеб даа хүхюутэйгөөр хөөрэлдэн ябанад. Эдэнэр кино, концерт харахаяа шамдана бэшэ, харин нютагай Советүүдэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн эрхим хүбүүд, басагадаараа уулзажа, захил даабаринуудые, шиидхэгдэхээр болоһон гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хөөрэлдэхөө ярана гээшэ.

Тус Соёлой байшангай нэгэ таһалга соо улаан бүдөөр хушагданхай ута стол дээрэ элдэб янзын газетэ, журналнууд аятайханаар табяатай. Харин баруун урдахи булангай нэгэ багахан стол «Залуу һунгагшадта туһаламжа» гэжэ амяарлагданхай. Энэ стол дээрэ һунгалтын дүрим болон бусад ан харжа уншамаар брошюранууд ябталаатай. Эндэ орожо ерэгшэд урдахи ханада үлгөөтэй байһан уран гоёор бэшэгдэнхэй фото-зурагуудай стентднүүдые, мүн Улаан-Үдын горсоведэй, Советскэ районно Советэй депутадта кандидадаар һунгагдаха нүхэдэйнгөө намтарые анхаралтайгаар харанад. Харин нүгөө зариманиинь эндэхи һунгуулиин 11-дэхи участогай агитпунктые даагша Нина Ивановна Башкуевтай һунгуулиин элдэб асуудалнуудаар һонирхон хөөрэлдэнэд.

Уданшьегүй хонхо жэнгиржэ, сугларһан һунгагшадые залда орохыень уриба. Ногоон баархадаар нэмэригдэһэн ендэр дээрэхи столой саана мартын 16-да һунгагдаха кандидадууд зэргэсэн һуунад. Эдэнэй дунда КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь Семен Васильевич Ангапов, республиканска типографиин үзэг холбогшо Ольга Александровна Гусева, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драмтеатрай директор Цырен Аюржанаевич Балбаров, Буряадай Ленинэй орденто гүрэнэй оперо ба балейн театрай артистка Энгельсина Александровна Кондратьева, Улаан-Үдын № 2 үхибүүдэй больницын главна врач Любовь Иннокентьевна Алексеева болон бусад арба гаран хүн бии.

Эндэ нэн түрүүлэн тус агитпунктые даагша Нина Башкуева уулзалга нээжэ, депутадта кандидадаар һунгагдаха нүхэдэйнгөө намтарые суглараашадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Тэрэнэй һүүлээр депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь С. В. Ангапов һунгагшадайнгаа этигэл найдабарие хүсэдөөр бэелүүлхэ тухайгаа хэлээд, мүнөөнэй уласхоорондын байдал, мүн энэ жэлдэ Улаан-Үдэ хотодо ямар шэнэ барилганууд, соёл культурын, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангалтын шухала асуудалаар һонирхолтойгоор хөөрөө.

Удаань эндэ суглараашад үгэ хэлэхэдээ, хүдэлмэришэн арадай түлөөлэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэеэ дээрэ абажа ябахыень, хүн зонойнгоо этигэл найдабарие нарин бэелүүлжэ, жэлдээ хоёр, гурба дахин һунгагшадтайгаа уулзажа, тоосожо байхыень захяа.

Энэ уулзалгада Буряадай радио болон телевидениин дэргэдэхи оркестрэй ирагуу гоё хүгжэм шагнажа, дуушан Гуржаб Эрдынеевэй «Улаан-Үдэ», «Эхэ орон» гэһэн буряад, ород дуунуудые хонгёо хоолойгоор ханхинуулхадань, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Тэрэшэлэн дуушан Наташа Будаевагай «Уулзатараа», «Шаналал» гэжэ буряад дуунуудые хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр зэдэлүүлхэдэнь, зал соо һуугшадай альга ташалган замхаагүй.

Игэжэ һунгуулиин 11-дэхи участогай агитпунктда болоһон уулзалга баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрбэ.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

...УРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАДТА — УЛААН ТУГУУД

...алай продуктнуудые ...ээ ба бэлдэхын түлөө, ...а шубуудай ашаг үрэ ...ын, 1968 ондо мал ...о ехэтэйгээр архилхын ...номито республикануу...нуудай, областьнуудай ...номито областьнуудай ...урысөөнэй дүнгүүдые ...Министрнүүдэй Совет ...ража үзөө.

...Хойто зоноһоо — Воло...ласть, Центральна зоно...ска ба Ярославска об...ь, Волго-Вятска зоноһоо ...АССР, Волжско зоно...Татарай АССР ба Ульянов...асть, Хойто-Кавказай зоно...Ставрополиин хизаар, Ба...бириин зоноһоо — Ново... область, Алас-Дур...зоноһоо — Хабаровска хи... Хойто зоноһоо Кам...область мүрысөөнэй түрүү ...дые эзэлээ. Мүрысөөндэ илагшадта РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд, мүнгэн шан барюулагдаа.

Псковско, Калининска, Орловско, Рязанска областьнууд, Мордвагай АССР, Белгородско ба Курска областьнууд, Куйбышевска, Пензенскэ областьнууд, Адыгейскэ автономито область, Томско область, Карельскэ ба Коми АССР хоёрдохи һууринуудые эзэлээ. Тэдэндэ мүнгэн шан барюулагдаа.

Башкирай АССР-эй, Амарай, Брянска, Волгоградска, Горьковско, Ивановска, Кировскэ, Ленинградска, Липецкэ, Московско, Мурманска, Омско, Оренбургска, Сахалинска, Тамбовско, Тюменскэ, Челябинска областьнуудай, Еврейскэ автономито областиин колхоз болон совхозуудай 1968 ондо мал ажалые хүгжөөхэ талаар һайнаар ажаллаһаниинь мүн лэ тэмдэглэгдээ. (ТАСС).

ВСРП-гэй ЦК-гай, ВНР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЗАСЕДАНИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). ВСРП-гэй ЦК-гай болон ВНР-эй Министрнүүдэй Советэй хамтын заседани Будапештдэ мартын 5-6-да боложо дүүрэбэ. ВСРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Янош Кадарай хүтэлбэри доро энэ заседани болоо.

Коммюнике соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, Янош Кадарай Советскэ Союз айлшалһан тухай, совет партиина ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хэлсээнүүд тухай элидхэлые заседанида хабаадагшад сэдьхэлээ ханангяар анхаралдаа абаа. КПСС ВСРП хоёрой хоорондохи, манай оронуудай ба арадуудай аха дүү ёһоной үнэн сэхэ холбоое заседанида хабаадагшад үндэрөөр сэгнэнэ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ. Манай партинууд болон оронуудай хоорондохи нягта харилсаае саашадань хүгжэлтые үргэдхэхөөр хоёр талаһаа оролдожо байһан ушарые тэдэнэр дэмжээ.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэл урасхатайгаар ябажа байна гэжэ ВСРП тоолоно. ВСРП зүблөөндэ бэлдэлтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Венгриин Арадай Республикэ харилсаа холбоотой оронуудтайгаа хамта Европын арадуудай амгалан тайбан ба аюулгүй байдалай түлөө удаа дараалан тэмсэнэ гээд коммюнике соо заагдана. Вьетнамдахи байдалые ВСРП-гэй ЦК болон ВНР-эй правительство уласхоорондын ажабайдалай шухалын шухала асуудалда тоолоно. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха талаар Советскэ Союзай правительствын һанал бодолые ВНР дэмжэнэ.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ тухай мэдээсэлые Центральна Комитет болон Министрнүүдэй Совет сэдьхэлээ ханангяар анхаралдаа абаа.

...ДХЭЛТЭ ААША ГАРГАГШАДТА ХАРААЛ ШЭНГЭГ!

...РУУШААНАБДИ

...Буряадаймнай ниислэлэй томо заводуудай ...ЛВРЗ-гэй электромашинна цехэй улаан бу...ангта хилэ дээрэ Хитадай засагаархидай ...гаргаhан харата муухай ябуулгада буруушаал...митинг үнгэрэгдөө. Энэ митинг дээрэ тус заводой ...хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Г. Е. Бердников нэн ...хэлэхэдээ, Хитадай засагаархидай һүүл... Советскэ Союзда харша хэмжээ ябуулгану...ые һүжэрөөһыень суглараашадта дэлгэрэн...гөө. Мүн тиихэдэ КНР-эй засагаархидта Со...правительствын эльгээһэн ното тухай хэлэжэ

...трибунын дэргэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Алас-Дурна зүгтэ империалис Японтой тэмсэһэн Г. Г. Жираков гаража, Мао Цзэ-дунай засагаархидай харата муухай ябуулгые эрид буруушааһанаа мэдүүлээ. Тэрэнэй һүүлээр залуушуулай үмэнэһөө Г. Л. Лунева, В. Васильева, В. С. Вознесенский ба энэ цехэй начальник А. В. Березков гэгшэд маогойхидой бүлэгэй һүйдхэлыень буруушаажа, шоо үзэжэ байһанаа тэмдэглэһэн байна.

Үгэ хэлэгшэдэй һүүлээр тус цехэй электро-тагнуурша Л. Лунев митингын резолюци уншаад, саашадаа бүри эршэтэйгээр ажаллажа, зол жаргалта ажабайдалаа улам бэхижүүлэе гэжэ уряалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй митинг.

Э. ЛАНИНАЙ фото.

ХАРЮУСАЛГАДА ХАБААДУУЛХА

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС). Дунда Ураалай заводууд болон фабрикануудай коллективүүд хитад сэрэгшэдэй харата муухай аашада эсэргүү митингнүүдые үнгэргэнэ. Хүдэлмэришэд хилэ дээрэ болоһон энэ муухай добтолго тухай дураа гутангяар хэлэнэд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан, алюминивэ заводой цехэй мастер А. А. Макурин игэжэ хэлээ:

— Алас-Дурна зүгые япон эзэрхэг түримхэйшүүлһээ сүлөөлхэдэмнай манай сэрэгшэдые хитадай ажалшадай халуунаар угтадаг байһые эли тодоор һананаб. Хитад арад Маогой бүлэгые хэзээдэшье дэмжэхэгүй гээд би этигэнэб. Харата ааша гаргагшад хэһээгдэнгүй үлэхэгүй гээд мэдэхэ ёһотой. Бидэнэр түрэл ороноо хамгаалхаяа түрүүшын уряагаар бодохоор бэлэмди.

Эдэ үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид хабарайнгаа тарилгада түлэг бэлдэжэ байна. Бухы үрэһэ хүрэнгэнь үшөө намар байхада сэбэрлэгдэжэ, ехэнхинь томо, мэжээрээ илгагдаад, һайн складта хадагалагдаа һэн. Трактор, машинанууд заһабарилга гол түлэб дүүргээ. 25 колесно, 30 гарангусенична трактор бэлэн болгогдожо, жэгсаалда табигданхай.

Мүнөө эндэхид һаяар тараалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөжэ эхилжэ, газараа уһалжа захалхаар бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой главна инженер Р. Ф. Петров (зүүн гар тээхинь) бүлэг механизаторнуудтаяа бэлэн болоод гараһан тракторнуудые үшөө дахин шалгажа байна.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

* *

Энэ колхозой тараашад, механизаторнуудай ажал хүдэлмэри, түсэб зорилго тухай манай газетын хоёрдохи хуудаһанда уншагты.

...ЕКИНЭЙ ЗАСАГААРХИДАЙ ХАРАТА МУУХАЙ ААША

...тад хилэ дээрэ Уссури ...манска арал шадар Хи...агаархид мартын 2-то ...рата ябуулга эмхидхээ ...үблэлдэ урда тээнь ...һэн. Энэ хадаа СССР ...хилые хамгаалжа бай... харуулшадта эртээнһээ ...аалагдаһан добтолго ...лаблагдаһан баримта... үгэнэ. Эдэ үилэ ...адаа дурсагдаһан зэб... ябуулганууд совет...ааннуудые саашадань ...а, Совет орондо эсэр...ууяа Хитадта дахлад ...ао Цзэ-дунай, тэрэнэй ...нтюрис, дээрэнхы хар...элгэнүүдтэ тааруугаар ...ал бодол дэлгэрүүлхэ ...хэгдээ гэжэ гэршэлжэ

...добтолгын урда тээ ...алба хэгшэд Совет ...ые нэгэтэ бэшэ, мүн ...Даманска арал шадар ...аа.

...эрьеhээ хитад сэрэгэй ...зэбсэгтэ отряд га...ска арал тээшэ шэглэн ...советскэ ажаглалтын ...мартын 2-то үглөөнэй ...Москвагай сагаар 4 час... мэдээсэһэн байгаа. ...бүлэг совет хи...шад гараа. Урда тээхи ...талаһаа хилые дабаг...буруушаалга мэдүүлхын, ...дээрэһээ гаража ошохо ...тулада офицер тол... найман хилын ха... ...урагшаа дабшан га...дабагшадта харуулша...э ошоходонь, тэдэнэр ...дошолан һануулгагүй ...урдаһаань харата муу...дажа ороо. Энээнтэн ...дада бүглүү газарһаа ...харуулшадай бүлэгэй ...нь мүн лэ буудуулһан ...ай арьеһээ хилын ха...мүн лэ буудаа. Тэн...эмсэл хэдэг буунуудай, ...ай батарейнүүд, танк ...эхэ гранатомёдууд, ...ртай пулемёдууд эр...оор асарагдаһан байгаа ...ын харуулшад заставаһаа ерэһэн резервэтэй хамта дайшалхы ёһоор зэһэн жагсаһанайнгаа һүүлээр эрид шанга ябуулгануудые хэжэ, хитад талаһаа хилые дабагшадые совет газар дээрэһээ намнан гаргаа.

Совет хилын харуулшад сэрэгэйнгээ уялгые нэрэтэй солотойгоор дүүргээ. Байлдаанай үедэ аминаһаяа гамнангүйгөөр тулалдажа, манай Эхэ ороной газарые хамгаалхадаа, тэдэнэр тон ехэ эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаа.

Добтологшодой буудалгануудай үшөө замхажа үрдеэгүй байхада, энэ жэгшүүритэ муухай харата аашые дэмжэхын тулада Пекинэй идхалга номнолой бүхы хэрэгсэлнүүд элсүүлэгдэһэн байна. Хэблэл, радио, армиин инструкторнууд Советскэ Союзые бүдүүлигээр хардаха гүрдэхэ арга хэрэглэн, Хитадай хүн зониие идхажа ороһон байгаа бшуу. Хитад отряд «добтолгодо дайрагдаа», тиин «өөрыгөө хамгаалха» хэмжээнүүдые абаа гэһэн хуурмаг зэрэб суу тарааха бэлэдхэл Пекиндэ эртээнһээ хэгдэһэн байгаа. Мао Цзэ-дунай, тэрэнэй бүлэгэй иимэ харата муухай ябуулганууд, тэдэниие далдалха зорилгоор идхалга хэхэ һэдэлгэнүүд дэлхэй дээрэ нэгэтэ бэшэ харагдадаг гээшэ.

Зүгөөр баримтануудые далдалан нюухын аргагүй. Дээрмэдэлгэтэ добтолгын мүр сараае усадхахын аргагүй. Сэрэгэй хэрэгсэлэй зүйлнүүдые, телефонно хэлхеэ холбоонoй хэрэгсэлнүүдые, энэ авантюрис добтолгодо хабаадагшадые «зоригжуулхын» тулада хитад харата ааша гаргагшадай хэрэглэһэн архиин шэлнүүдые халад, добтологшод зугадан тэрьелжэ сухариһан байгаа бшуу. Совет газарые, тусхайлбал Даманска аралые, абаха гэһэн эрилтэнүүдээр совет-хитад хилэ дээрэ хэгдэһэн зэбсэгтэ харата ябуулгануудые зүбтүүлхэ һэдэлгэ хэхэдээ, Пекинэй номнолшод бүрин хүсэдөөр өөһэдынгөө һанаашалгануудые элиршэлнэ. Теэд үнэндөө совет газарые хамгаалжа байһан совет хилын харуулшадта добтолго хэгдэһэн байна.

Мао Цзэ-дунай бүлэгэй гэмтэ ябуулгаһаа уламжалан, хүнүүд алуулаа. Эдэ ябуулганууд холын уг зорилготой.

Совет орондо эсэргүү шууяа Хитадта татахадаа, шовинис үзэл дэлгэрүүлхэдээ, маоистнууд хадаа орон дотор өөрынгөө байдал бэхижүүлхэ, КПСС-тэй, Советскэ Союзтай, бусад коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудтай, социалис оронуудтай харилсаагаа саашадань муудхааха зорилготойгоор Мао Цзэ-дунай дээрэнхы хархис авантюрис хараа шэглэлые батадхахада таарамжатай оршон байдал бии болгохые эрмэлзэнэ.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ можо болохо һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэхын тулада Совет орондо харша шаг шууяа таталгые хэрэглэхэ гэжэ Маогой бүлэгэй һанаашалдаг байһаниинь элеэр харагдана. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлалгада бэрхэшээл тохёолдуулхын тулада бүхы аргануудые хэрэглэхые маоистнууд элитээр эрмэлзэнэ, Советскэ Союзда, КПСС-тэ аха дүү партинуудай этигэхэгүй ябадал түрүүлхэ һэдэлгэ хэнэ. Маогой бүлэг хадаа уласхоорондын оршондо өөрынгөө авантюрис, дээрэнхы булюу эрмэлзэлгэнүүдые гаргалгадамнай КПСС-эй ажал ябуулга, Советскэ Союзай политика гол һаад түбэг болоно гэжэ тоолодог дээрэһээ Совет орондо харша хараа шугам баримталдаг байна.

Империалис гүрэнүүдтэй, хамагай түрүүндэ США ба ФРГ-тэй гол ёһо сахингүйгөөр политическэ наймаасалдалга бүри эдэбхитэйгээр хэхые эрмэлзэдэг байһыень маоистнуудай шэнэ аюултай харата ябуулганууд харуулжа үгэнэ. Баруун Берлиндэ президентын һунгалта хэжэ, Бонной харата ааша гаргалгатай совет-хитад хилэ дээрэ эмхидхэгдэһэн зэбсэгтэ бандит ёһоной добтолгые маоистнуудай тохёолдуулһанда анхарал хандуулхаар байна.

Вьетнамда США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгын үргэлжэлүүлэгдэжэ, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай хэрэгые эрэлхэг зоригто вьетнам арадай хамгаалжа байһан оршон байдалда Мао Цзэ-дун, тэрэнэй туһамаршад Советскэ Союзда эсэргүү харата муухай ааша гаргаба. Энэ тэмсэлдэнь вьетнам арадта Советскэ Союз, бусад социалис оронууд ехэ, саг үргэлжын туһаламжа ба дэмжэлгэ үзүүлжэ байдаг. Социалис оронуудта эсэргүү харата муухай ябуулга хэхэ гэжэ шиидээд байхадаа, мүнөөнэй Пекинэй зонхилогшод политическэ талаараа ямар ехээр забхайрба гээшэб. империализмда эсэргүү тэмсэл хэдэг дэлхэйн социализмын хүсэнүүдтэ ямар муухайгаар урбаба гээшэб!

Даманска арал шадар хэгдэһэн харата ябуулга хадаа КНР-эй гадаадын ба дотоодын политическэ хараа шугамые үндэһөөрнь хубилгажа байһанаа түргэдхэхэ, КНР-ые социалис оронуудта харша хүсэн эсэслэн болгохо зорилгоор маоистнуудай бэелүүлдэг политикын нэгэ хубинь болоно.

Гадна һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон үйлэ хэрэгүүд юу харуулнаб гэхэдэ. Маогой, тэрэнэй бүлэгэй шовинис ёһоной дээрэнхы үзэл бусад хүршэ гүрэнүүд, бүхы Ази тушаа Пекинэй баримталдаг политикын үндэһэ һууриинь боложо үгэнэ. Маоистнууд хадаа өөрынгөө булимтархы эрмэлзэлгэнүүдые хаа хаанагүй харуулна, арадуудай болон гүрэнүүдэй хоорондо хёмороо үүдхэхые эрмэлзэнэ.

Эгээл иимэһээ маоистнуудай бузгай муухай ябуулгын хара хэрэгүүд имагтал империалис хархис хүсэнүүдые баясуулдаг байна.

Мао Цзэ-дунай бүлэгэй гадаадын политическэ авантюрис ябуулганууд Хитадта сэрэгэй хойрог засаг түрэ тогтоохо зорилготой дотоодынь политикатай сэхэ холбоотой. Имагтал энэ зорилгоор Хитадта «соёлой хубисхал» гэдэгэй бэелүүлэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ. Энэ «хубисхал» хадаа Хитадай коммунистнуудые, Хитадтахи социализмын, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай аха дүүгэй хани барисаанай хэрэгые үнэтэйдэ тоолодог бүхы хүнүүдые террорис ёһоор хэһээн усадхаха гэһэн ябуулга болоно.

Хитад арад, хамагай түрүүндэ КПК-гай VIII съездын шиидхэбэринүүдтэ, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ зангаараа үлэһэн коммунистнууд Маогой бүлэгтэ эсэргүүсэлтэ үзүүлнэ. Орондоо тохёолдуулһан бухы гай түбэгэй түлөө, КПК-е намнан тараахаһанай түлөө, шуһата алалгануудые, доромжолгонуудые олоор хэһэнэй түлөө, Хитадтахи социализмын үндэһэ һууриие һуларуулһанай түлөө харюусаха эрилтэ хитад арад хэхэ гэжэ маоистнууд һүрдэн айдаг байна.

Уршагта «соёлой хубисхалай» үедэ арадай ухаан бодолһоо социализмын, марксизм-ленинизмын үзэл сурталые зайсуулжа бираагүй байһанаа Маогой бүлэг шоужа шадахагүй байна. Революционно тэмсэлдэньшье, социализм байгуулгадашье хитад арадта хүсэн түгэс дэмжэлгэ ба али бүхы талын туһаламжа үзүүлдэг байһан совет арадта, тэрэнэй Коммунис партида аха дүүгэй мэдэрэлтэйгээр хандадаг байһыень Хитадай ажалшадай сэдьхэл зүрхэнһөө Маогой бүлэг зайсуулжа шадаагүй.

«Соёлой хубисхал» Хитадые экономическа ехэ доройтолгодо хүргөө гэжэ мэдээжэ. Энэ хубисхал «ехэ дабшалта хэхэ», «арадай коммунануудые байгуулха» гэһэн Маогой волюнтарис хараа шэглэлээр һуларуулагдаһан Хитадай экономикын хүндэ хүшэр байдалые бүри муудхаагаа. Ороной промышленна үйлэдбэри доройтон унанхай, транспорт эмхи гуримгүй болонхой. Хүдөө ажахы хүндэ хүшэр байдалда ороһон байна. Хитадай арад олон удаан жэл соо үлэс хэлэн шахуугаар ажаһууна. «Мао гой үзэл бодол» номножо мунхаруулгаар эрдэм наука, соёл культура, олониитэ арад зониие эрдэмдэ һургалга һэлгэгдэдэг байха юм.

Иимэ эрхэ байдалда олониитын этигэл найдабарида маоистнууд хүртэжэ шадахагүй байна бшуу. Арадые гартаа барижа байхын, дээрэнхы хархис булюу эрмэлзэлгэнүүдтээ үгэ дууламгайгаар алба хэхыень зоноо баадхахын тулада Мао, тэрэнэй бүлэг хархис засаг түрэдэ хамаатай милитарис ёһо гурим орон дотороо тогтооно, национализмын ба шовинизмын хорого үзэл бодолые хүн зоной ухаан бодолдо нэбтэрүүлнэ. Арадай засагай конституционно органууд намнан тараагдажа, тэдэнэй орондо Маогой бүлэгэй табиһан сэрэгэйхидэй ударидадаг «ревкомууд» байгуулагданхай. Сэрэгэй хүтэлбэри ба хиналта алба захиргаанай хэрэгтэ дэлгэрүүлэгдэхэһээ гадна, үйлэдбэри, культура ба соёл сурталай талаар тогтоогдоһон байхэ юм.

Хитадтахи бүхы ажабайдалай сэрэгэй гуримда оруулагдахын хажуугаар, Советскэ Союзай зүгһөө добтолго хэхэ аюул Хитадта тохёолдоно гэһэн хуурмаг шалтаг дурдагдажа, сэрэгэй талаар идхалга номнол хэгдэдэг. Маогой, тэрэнэй бүлэгэй бодото уг зорилгые Хитадай арадһаа далдалан нюухын, маоистнуудай гаргадаг хуули бусын аашануудһаа зоной анхаралые һамааруулхын, КПК-гай нэрээр халхабша хээд, сэрэгэй хойрог засаг түрын зэбсэг болоһон шэнэ политическэ организаци байгуулгые түгэсхэхын, «агууехэ жолоошын үзэл бодолые» бэелүүлгын хүндэ хүшэр хойшолонгуудые шүүмжэлхэ ябадалһаа арадые холодуулхын тулада шаг шууяата идхалганууд хэгдэдэг байһыень ойлгоходо ядахаар бэшэ. Энэ зорилгоор Даманска арал шадар харата ябуулга хэгдээд, удаань Совет орондо харша жэгшүүритэ муухай кампани шэнэ хүсэтэйгөөр эмхидхэгдээ.

Пекиндэхи советскэ посольство мартын 3-һаа эхилэн, маоистнуудай зорюута бэлдэгдэһэн отрядуудаар дахяад хүреэлэгдэнхэй. Тиихэдээ Маогой бүлэг хадаа Советскэ Союзда, социалис оронуудта эсэргүү тэмсэл хэхые сэхэ уряална, СССР-эй газар абаха һанаанда ороогүй эрилтэнүүдые табина.

Иимэ оршон байдалда Мао, тэрэнэй бүлэг КПК-гай IX съезд гэдэгтэ бэлдэжэ байнхай. «Шэнэ гурим» гэжэ өөһэдынгөө нэрлэдэг сэрэгэй хойрог засаг түрые «хуулишалан батадхахын», эб найрамдалай ба социализмын хэрэгтэ харша дээрэнхы хархис шовинис хараа шэглэлээ «батадхахын» тулада тэдэнэртэ энэ съезд хэрэгтэй болоно бшуу.

Маоис харата ааша гаргагшадай гэмтэ ябуулгануудаар эдэ үдэрнүүдтэ хуулита ёһоор уур сухалаа хүрэжэ, зэбүүрхэжэ байһан совет хүнүүд совет-хитад хилэ дээрэ тэдэнэй гаргаһан убайгүй муухай аашада эсэргүү, совет арадта, социализмын хэрэгтэ харша үзэн ядалгын, хардалга гүрдэлгын кампаниие маоистнуудай дэлгэрүүлжэ байһанда эсэргүү эрид шанга буруушаалга мэдүүлнэ. Манай агууехэ социалис Эхэ ороной хилэнүүд нангин, ойроо хүртэшэгүй гэжэ совет хүнүүд мэдүүлнэ. Пекинэй зонхилогшодой уршагта муухай аашануудые гаргалгаһаа уламжалан, совет хүнүүд шухала тобшололнуудые хэжэ, революционно һэримжээ дээшэлүүлнэ, эб найрамдалай ба социализмын түшэг тулгуури болгошо манай Эхэ ороной түгэлдэр хүсые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлнэ.

Маогой бүлэгтэй хитад арадые манай арад адлидхадаггүй байгаа, адлидхахашьегүй гэжэ ойлгосотой. Хитад арад, КПК өөрынгөө түүхэдэ эгээн лэ хэсүү бэрхэтэй үедэ ороод байна гэжэ совет хүнүүд ойлгоно. Пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые баримталдаг Советскэ Союзай Коммунис партии, Советскэ правительство хитад арадта хани барисаанай мэдэрэлтэй байһанаа хүтэлбэри болгон, КНР-тэй гүрэн түрын шатаар харилсаагаа заһаруулхын түлөө шууд оролдолго гаргаха байна.

Тиихэтэй хамта совет газар дээрэ убайгүй муухайгаар зэбсэгтэ добтолго хэжэ оролонтойнь дашарамдуулан, КНР-эй правительствада Советскэ правительствын эльгээһэн буруушаалгын ното соо игэжэ хэлэгдэнэ. Хитадай засагаархидай харата ябуулганууд манай талаһаа эрид шанга харюу, сохилтонуудые абаха.

Бүхы совет арадай эрид шанга хүсэл зориг иимэ байна.

(«Правдын» мартын 8-най номерһоо абтаба).

ГЕКТАР ГАЗАРАЙ СЭН

ТYРYY ДYЙ ДYРШЭЛЭЙ ХУУДАҺАН № 3 **АДРЕС: БЭШYYРЭЙ АЙМАГ, КАЛИНИНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ**

* Хэрбээ 1965 ондо ажахы га бүриһөө 8,6 центнер таряа абаһан һаа, нёдондо гектарай 13 центнер ургаса абаа. [...] лагдадаг газарһаа га бүриин 18 центнер таряан хуряагдаа. * 1965 ондо таряалан, сабшалан дээрэ 4,3 мянган [...] шэбхэ гаргагдаһан һаа, нёдондо—8 мянган тонно гаргагдаа.
* Ерэхэ табан жэлдэ колхоз таряанай ургаса гектарай 25 центнертэ, үбһэ ногооной ургаса — 30 центнертэ ху[...]
* Бүхыдөө 100 мянган центнер таряа хуряадаг болохо зорилготой.

Колхозой түрүүлэгшэ Ч. МИТЫПОВ:

I. АРБАН ЖЭЛЭЙ АЛХАМ

ТЭЭМЭНДЭ һаяхаг болоһон колхозой тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ артелиин главна агроном Кирилл Евдокимович Павлов үгэ абаад, иигэжэ хэлээ:

— Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,2 центнер ургаса абаа. Теэд энэмнай тон бага гээшэ. Мүнөө орон дотор ороохо таряа улам ехээр абадаг болохо зорилгын табигдаад байхада, энэ түйлаһанаараа һанаагаа амаржа яашье шадахагүйбди. Зүб гү, нүхэдүүд?

— Зүб өө, зүб! Булта хам орожо, үнэн зүрхэнһөө оролдоод хүдэлөө һаа, арбан центнерһээ байха, хорин центнершье ургаса абаха аргатайбди,—гэлдэжэ зон зал сооһоо дарья табилдаа бэлэй.

Энээниие шагнажа байхадаа, хүн зонойнмнай урма зориг, эдэбхи хэшээл, хүсэл эрмэлзэл урдынхиһаа тад ондоо болоо, урдаа табиһан ямаршье зорилгые бэелүүлжэ шадаха байна гэжэ һанахадаа сэдьхэл зүрхэнһөө баясажа һуугаа һэм.

Нээрээшье таряалангай га бүриһөө 12—13 центнер ургаса абаха гэшэмнай багал ха юм даа. Мүнөө республикын зарим түрүү ажахынууд гектар бүриһөө 18—20 центнер хүрэтэр таряа хураана бшуу. Үнэхөөрөө манай механизаторнуудай «билэ юунһээ дутаабибди» гэхэнь яашье буруу бэшэ.

Теэд энээнһээ уламжалан, арбан дүрбэн жэлэй саада тээ манай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ямар тулюур түйтан байдалтай байһаниинь мүнөө һанаандам элихэнээр ороодхино. 1955 ондо колхоз бүхы таряалангайнгаа гектар бүриһөө 4,5 центнер ургаса абажа, хамта 8 мянган центнер таряа хуряагаа бэлэй. Тэрэ жэлдэ би энэ артелиин түрүүлэгшээр һаял һунгагдаад байгааб. Иимар ургасаяа хуряажа дүүргээд, гүрэндэ 100 центнер таряа тушаажа, түсэбөө арайхан хүсөөгөөд байтарнай, аймагһаа иигэжэ хонходобо:

— Үшөө зуун центнер ороохо тушааха болоолта даа. Аймагаймнай түсэб дүүрэхээ бэлёод байна,—гэбэ.

— Аяар тэды шэнээн таряа тушааха аргамнай үгы. Тариһан үрэһээ арайхан лэ гэхэрюулжэ абаа ха юмбибди. Ороохоёо хуу худалдажархёат, ерэхэ жэлдэ юугээрээ тарихабибди. Гэшүүдэйнгээ ажалта үдэртэншье хубаха таряамнай үлэхэгүйнь лэ,—гэбэб.

— Хайшан гэнэт. Энэ даабарине дүүргэхэл ёһотойт,—гэжэ тэндэһээ шангарба.

Нилээд удаан тоосожо ядахадаа партиин райкомдо, аймгүйсэдкомдо хонходожо, арай гэжэл тэрэ даабариһаа сулоолэгдэһэноо мартадаггүйб. Мүнөөнэйхеэр болоходо, тэрээхэн зуун центнер ороохоной түлөө иимэ ехэ арсалдаа, шууяа татахань эшхэйтэр юм һааб даа. Теэд ондоо яашье аргагүй байгаа. Гэшүүдэйнгээ таба арбаншье килограмм талха үгыт гэжэ мэдээг һугабшалдад ерэхэдэнь, амбаар хооһон һуужа болохогүй бшуу.

Харин мүнөө зуун центнерһээ байха, хэдэ мянган центнер ороохо хойшоо харангүй худалдаха аргатай байнабди. Жэшээлхэдэ, нёдондо колхознай гүрэндөө 15,5 мянган центнер таряа, тэрэ тоодо гурба мянган центнерынь түсэбһөө гадуур худалдаа. Мүн 9 мянган центнер шэлэмэл ороохо үрэһэ хүрэнгэдэ хаагаад, 13 мянган центнер таряа гэшүүдэй ажалай түлөөһэндэ хубаагаа, 11 мянган центнерынь адууһа малай тэжээлдэ таһалжа үгөөбди.

Эдэ хоёр баримта юу харуулнаб гэхэдэ, бүхы хүдөө ажахыдамнай, илангаяа манай колхоз шэнги гээгдэнги тулюур байдалтай байһан ажахынуудта айхабтар ехэ хубилалтын болоһониие элитээр гэршэлнэ.

Нэн түрүүн партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй (1965 он), удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй хүсэндөө хүргэгдэжэ эхилһэнэй ашаар иимэ ехэ хубилалтануудай болоһониинь мэдээжэ. Үйлэдбэрине шэнэ гуримаар түсэблэхэ, элеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абаха гүрэнэй сэн дээшэлүүлхэ, ажахынуудые зүбөөр урмашуулха, мүн газар уһалалга болон мелиорациин хүдэлмэриие үргэдхэхэ тухай хэмжээнүүд колхоз, совхозуудые хүгжөөхэ, экономикыень бэхижүүлхэ хэрэгтэ түйлай ехэ удха шанартай байгаа.

Газар гэшэмнай ажахы бүхэнэй эгээл гол баялиг болоно. Тэрэниие бодото эзэн ёһоор эдлэжэ, оролдосотой һайнаар эллүүрилээд, жэлэй дүрбэн сагта бөөмэйлэн, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгээр садатарнь эдеэлүүлээд, һайса ундалуулаад байгаа һаа, ямаршье газар хүнэй хара хүлһэ, хэһэн ажалые заабол харюулха байна. Тиигэнгүй тэрээндэ хайша хэрэгээр хандажа, газарнай муу, мүртэй ургаса үгэнэгүй, ган гасуур болоно гэжэ газар тэнгэри хоёрые хэдышье харааха, гэмэрхэдэ үрэ гарахагүй ха юм.

С ЭХЫЕНЬ хэлэхэдэ, манай колхозойхидные газараа бодото эзэн ёһоор бөөмэйлжэ, үнэн зүрхэнһөө оролдосотойгоор ашагладаг байгаа гэхын аргагүй. Механизаторнууд ехэнхидээ үдэрэй, халаанайнгаа даабари дүүргэхэ, шадаал һаа зөөлэл хахалалга ехээр хэһэн болохо гэжэ «гектаһай хойноһоо намнаад лэ», шанарай түлөө оролдоодоггүй һэн. Ажалай түлөөһэ хэһэн хүдэлмэриингөө зэргээр абадаг байхадаа, тэдэндэ таряалан дээрэнь һайн ургасын гараа, гараагүйншье хадань хамаагүй байгаа бшуу.

Эгээл тиимэһээ, **нэгэдэхеэр,** ажахынгаа гол баялиг — таряалан, сабшалан, бэлшээриин газарые тон бодомжотой зүбөөр, гамтай наринаар ашаглан, агротехникын түрүү онол арганиудые үргэнөөр хэрэглэжэ, ороохо таряа, үбһэ тэжээл болон бусад ургамалнуудые гектар бүриһөө шадаал һаа элбэгээр абажа һураха. **Хоёрдохёор,** бүхы ажал хүдэлмэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэжэ, механизаторнуудые гансахан трактор, машина жолоодоод лэ ябаха бэшэ, харин баян ургасын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдохо, газарайнгаа ёһотойн эзэд болгохо. **Гурбадахяар,** ажалай түлөөһэ гуримшуулха, һайн үрэ дүн түйлаһанайнь түлөө хүнүүдые бодотоор урмашуулха. Таряан ажалаа эрид хүгжөөжэ, тэрэнэй үндэһөөр бүхы һалбаринуудаа урагшань татахын тула, нэн түрүүн энэ гурбан гол шухала зорилго шиидхэхэ зэргэтэй болоһон байнабди.

Колхознай хүн зонойнгоо, адууһа малайнгаа тоогоор, газарайнгаашье хэмжээгээр аймаг, республика соогоо дунда зэргын ажахы гэжэ тоотой юм. Бүхыдөө 14 мянга гаран га газартайбди. Тэрэнэй 7800 гектарынь хахалһан газар, 880 га сабшалан, 6 мянган га бэлшээри, бэшэниинь элдэб ой модотой, хада гүбээ газар болоно.

Манай эндэхи байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдал Бэшүүрэй бусад нютагуудайхидал алдирхуу. Газараймнай хүрьһэн зарим ажахынуудайхиһаа, жэшээнь, Бэшүүрэй совхоз, «Победа», «Дружба» колхозууд үрэжэлөөрөө муу, ехэнхидээ жэжэ хайр шулуутай, хатуу шоройтой, бага

II. УҺАН, ҮТЭГЖҮҮЛГЭ, УРГА[...]

хужармагтай юм. Мүн шииг нойтоншье нэгэ жэгдэ һайнаар ородоггүй, халтад гэхэдээл гандахаяа һанадаг байна. Илангаяа урдань хабар, зунай сагта хура бороо биратай оронгүй, ган гасуурта дайрагдажа, ороохо таряан, үбһэ ногоон өөдэтэй ургадаггүй һэн.

Тиимэһээ түбхын түрүүн газараа шииг нойтоор һайса хангадаг, уһалдаг болохо хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байнабди. Манай эндэхи таряаша, малша буряад, ород зон урданһаа хойшо нютагайнтаа Алташа, Хайсагар, Һудэтэ гэжэ горходой уһа һубаг ханаабаар гаргажа, сабшалан, бага зэргэ тарянайшье газар уһаллаг байһан. Теэд ган гасуур жэлдэ тэдэнэйнь уһан шэргэжэ, холын сабшалан, таряаланда хүрэжэ ошодоггүй, газар садатарнь ундалуулха аргагүй болодог бэлэй.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, түбхын түрүүн гэлэ горходой уһа хаагаад, ехэ сөөрэм тогтоохо, тиигэжэ уһалагдадаг газараа ехэ болгохо гэжэ шиидээ һэмди.

Тиигээд түрүүн 1957 онһо Алташа гол дээрэ уһа хааха барилга, хаалта хэгдэжэ эхилээ. Тэрэ үедэ зариман энээндэ этигэдэггүй һэн.

— Дэмыл юумэ хэжэ байнабди даа. Алташын уһа хаахагүйт. Энэ хаалтыемнай уһан дэлбэ сэхижэ, хэһэн ажалыемнай һалгааха,—гэжэ үнинэй колхозник К. А. Пресвиренников хүнүүдтэ хэлэһэн байгаа.

Һүүлдэнь Алташа горхоной хаагдажа, миллион кубометр уһатай сөөрэм тогтоогдоод, тэндэһээ зургаан ехэ һубаг ханааб татагдажа, хамта 1200 га таряалан, 400 га сабшалан, мүн колхозой түб тосхоной бүхы айлнуудай бууса шадархи газар, огород хуу уһалагдадаг болоод байхадань, үнөөхи үбгэжөөлтэй уулзабаб.

— Зай, Кирилл Акимович, мүнөө юун гэхэ байнат? Хэмнай зүб бэ? — гэхэдэмни, [...] аягүйрхөө.

— Юушье мэдэхэгүй зүнтэг лэ үбгэ[...] Хүлисэ, түрүүлэгшэ,—гээ бэлэй.

Удаань бидэ һүүлэй хоёр жэл соо Ха[...] 400 кубометр уһатай, Һүдэтэдэ—баһа[...] нээн уһатай сөөрэмүүдые тогтоогоо[...] бүхыдөө 2250 га таряанай газар, 700 [...] сабшалан, нилээд ехэ бэлшээри уһа[...]лоо. Энээнэй ашаар мүнөө уһалууриин [...]гай гектар бүриһөө дунда зэргээр 18—[...] нер таряан, 410 центнер хүрэтэр куку[...] лагдадаг сабшалангай га бүриһөө 20—[...] нер үбһэн хуряагдана гээшэ. Бидэ газ[...]шан гээд уһалнабибди? Хабар апрелиин [...] хүрьһэнэй дээрэһээ гэдэхэлээр гарта [...] гаража, газараа уһалжа эхилдэгбди. [...] таби-жаран хүн гарадаг. Таряалан дээр[...] хүндэлөөшэнь метр зайтайгаар олон ж[...]даа татаад, тэрээн руугаа уһаяа урад[...] Нэгэ хүн үдэр соо хоёр гектар уһалд[...]

Тиигэжэ шэниисын газарые майн 10 [...] заабол уһалжа таридагбди. Харин куку[...] таабхын газар майн 25 болотор уһалд[...]

Сабшалан уһалалгада луговодуудай [...] звенонууд, мүн гурбан бүлүүр станц[...] Мүнөө февраль һараһаа эхилжэ, тэдэ ста[...]най Хёлго голһоо уһа бүлэжэ, сабшала[...] тошо халяажа байнхай.

Гэхэтэй хамта гансахан уһалуури[...] ямаршье газарай ургасые эрид дээш[...] бэрхэтэй. Тиимэһээ манай колхозойхи[...] сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гарга[...]ральна үтэгжүүлгэ һайса оруулха, тар[...]хим шанартай үрэһэ бэлдэхэ, газараа һа[...] дүүрилхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта баһа[...] анхарал хандуулна.

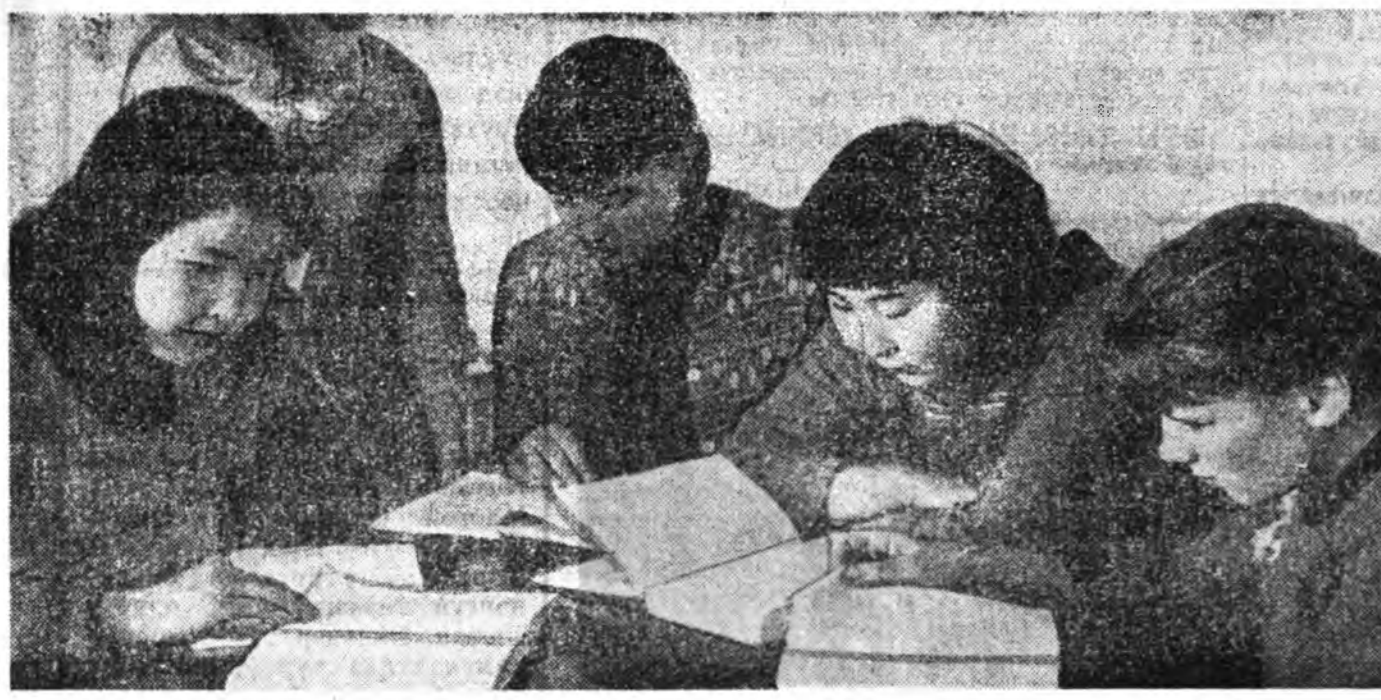

Колхоз газараа [...] ашаглажа, тэрэнһээ [...] доход ехээр абаһанай [...] экономикоёо нилээд [...] жүүлжэ, элдэб кул[...] ажаһуудалай барилга [...]хэнэ. Нёдондо эндэ [...] бүүдэй байгаад һур[...]тернат һургуули б[...] һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ко[...] ерээдүйн гэшүүд, инте[...] һургуулида һуража б[...] артелиин малшад, т[...]дай үхибүүд хэшээл[...] дэжэ байна.

М. НАМЖИЛОВАЙ [...]

III. АМЖАЛТА БИИ. ХЭХЭ ЮУМЭН ҮШӨӨЛ ЕХЭ

КОЛХОЗДОМНАЙ хоёр гурбан жэлэй саада тээ таряалан, сабшалан дээрэ бүхыдөө 4-5 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдадаг байһан һаа, нёдондо 8 мянган тонно зөөгдөө. Энэ жэлдэ таряалан, сабшалан дээрээ 10 мянган тонно шэбхэ гаргахабди.

Тэрэшэлэн ехэнхи таряагаа, илангаяа шэниисээ имагтал сортовой, хоёрдохи, гурбадахи репродукциһаа доошо бэшэ шанартай үрэһөөр, томо, жэжээрнь илгаад таридаг болообди. Жэшээлхэдэ, мүнөө ерэхэ хабарай гарилгада хэрэгтэй бүхы үрэһөө бүри эртэ, ноябрь гараагүйдэ сэбэрлэжэ тарилгын шанарта хүргөөд, заримыень томо жэжээрнь илгаад, һайн складта хадагаланхайбди. Хабар бэшыень томо, жэжээрнь илгажа, хордожо, нара, һалхинда шанаржуулжа тарихабди. Таряанай үрэһэ томо, жэжээрнь илгажа тариха гээшэ ехэ удха шанартай. Энээнһээ урагша бидэ тиигэнгүй, мүртэй үрэ гарахагүй наршагар, жэжэ ороохо хүрьһэ руу хэжэ, дэмы хосороодог байгаабди. Харин тэрэниие түрүүн илгажа, мууень малдаа эдюулээд, эгээл томо, һайн ороохыень тарихадамнай ургасань һураггүй дээшэлнэ ха юм. Бүхы таряагаа нарин зурууттайгаар, хэрээһэлүүлэн тарижа, хүрьһыень заабол халхууртай, мүн мэлигэн катогоор нягтаруулан даруулдагбди.

Иигэжэ оролдоһонноймнай аша үрэ хэр харюулагдана гээшэб?

Зай, харыт даа. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы 4681 га таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,2 центнер ургаса хамта 55,6 мянган центнер таряан хуряагдаһан. Зарим газарһаа бүришье ехэ ургаса гараа. Жэшээнь, 4-дэхи бригадада (бригадирынь Г. Ф. Горюнов) Дүүшэ гэжэ урда тээнь шэбхэ ехээр гаргагдаһан, һайса уһалагдаһан 70 гектар хоёрлогдоһон паар дээрэһээ га бүриһөө 31 центнер шэниисэ абтаа юм. Мүн Баруун-Нуга, Балгаһан гэхэ мэтэ уһалагдаһан паар дээрэһээ гектарай 25—27 центнер таряан гараа. Нёдондо кукурузашье муу бэшээр ургаа һэн. Колхоз дотор бүхы 790 гаран гектар кукурузын газарһаа га бүриин 153 центнер ногоон намаа хуряагдажа, 12,2 мянган тонно силос даргдаа. Тиихэдэ нэгэдэхи бригадада Сахюуртын наг шэбхэ һайса гаргаһан, уһалагдадаг 180 га газарай гектар бүриһөө 420 центнер ургаса хуряагдаһан. Энээнэй ашаар үнеэн бүридэ дунда зэргээр 15 тонно силос даргдаа гэхэ гү, али мүнөө үдэртөө үнеэн бүхэндэ 45—50 килограмм хүрэтэр кукурузын силос эдюулэгдэнэ. Мүн хонидтоошье силос дурандань үгэнэбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ луговодуудnай баһал магтаалтайгаар ажаллаа. Бүхы сабшалангайнгаа га бүхэнһөө 14,9 центнер ургаса абаха түсэбтэй аад, үнэндөө 18,8 центнер үбһэ хуряагаабди. Зарим луговодуудай звенонууд бүри ехэ ургаса абанхай. Я. Т. Пантелеев даажа абаһан 105 га уһалууриин сабшалангай гектар бүриһөө 25 центнер, С. Б. Балданов — 64 гектарай га бүриһөө 28 центнер үбһэ хуряагаа юм.

Хартаабха, тэжээлэй элдэб корнеплодуудшье баһал муу бэшээр ургаа.

Теэд энээхэн түйлаһан зарим тэды үрэ дүнгөөрөө һанаагаа амарха үндэһэн манда огто үгы.

Таряалангаймнай ургаса үшөөл бата байна. Ойрын жэлнүүдэй туршада гектар бүриһөө 20 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абадаг болохо ёһотойбди.

Мүнөө дүрбэн политой севооборот хэрэглэнэбди. Жэшээнь, түрүүшын жэлдэ паар болгоһон һаа, хойто жэлдэнь тэндээ шэниисэ таряад, удаань обёос ургуулжа, һүүлдэнь дахин паар болгожо хахалнабди. Зарим газарта обёосой орондо кукуруза ургуулаад, һүүлдэнь шэниисэ тарихада гектарай 22 центнер ургаса гарадаг.

Хоёрлогдоһон сэбэр паар дээрэһээ хэзээшье һайн ургаса гарахань мэдээжэ. Теэд 1500 гектарһаа дээшэ паар хахалха аргамнай үгы. Таряанай, мүн тэжээлэй ургамалнуудайшье талмайе бага болгохогүй ха юмши. Тиимэһээ намарай паар ехээр хахалдаг болохо ёһотойбди. Гэбэшье илангаяа гэнжэтэй трактор дуталдажа, энэ хүдэлмэри гэдэргэ татагдана. Гадна минеральна үтэгжүүлгэ үшөөл багаар үгтэнэ, шэниисын газарта үтэгжүүлгэ мүртэй оруулагданагүй. Юуб гэхэдэ, шэбхэеэ гол түлэб сабшалан дээрээ, кукурузын газарта гарганабди. Хэрбээ уһалагдадаг таряанай газарта гектарай 5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа һаа, га бүриин 35—40 центнер шэниисэ абаха арга гүйсэд бии.

Сабшалангаар багашаг дээрэһээ саашадаа ургасыень үшөөл ехээр дээшэлүүлжэ, га бүриһөө адагынь 30 центнер үбһэ абаха, бэлшээреэ эрид һайжаруулха шухала болоно. Юуб гэхэдэ, ерэхэ табан жэл соо хонин һүрэгөө 18 мянганда, эбэртэ бодо малаа—1500, үнеэдээ—600-да хүргэхэ зорилготойбди. Энэ талаар [...] ды хүдэлмэри хэжэ эхил[...] дондо Баруун-Нуга гэжэ [...] гушаад гектарта хүсы үбһэн [...]гаса дээрэ таригдаа һэн. Мүнөө жэлдэ [...]гээ үрэһэ абажа, ондоо тээгүүрхи газар[...] хабди. Намартаа сабшалан дээрэ 6 мян[...] шэбхэ зөөгдөө, иигээд хабартаа үшөөл ех[...]даха. Үнгэрһэн жэлдэ дүрбэн километр[...]лэн хаажа, бүлүүн модоор бүхэ посхоод [...] Хабартаа үшөө 10 километртэ посхоод [...] модон бэлдэгдэнхэй. Тиигэжэ бүхы тар[...] шаламнай хорёологдожо, тэндэ адууһа [...] шээлтэ гуримшуулагдаха болоно.

Гурбадахи бригадада һаалиин ферм[...] адуулха тусхай һайжаруулагдаһан бэл[...] болгохын тула 200 га газар хорёолоод, [...]доо загуун болгожо таһалаабди. Тэндэнь [...]лэй ногоон, зелёнко, таригдаха, уһалаг[...] Баһа тиимэ бэлшээри Покровкын фер[...] болгохомнай. Мүн таряалангаа үргэдхэ[...]ой модо, шуты бургааһанһаа сэбэрлэжэ, [...]зар ашаглаха арга боломжо бэдэрхэбди. [...] модо, бургааһанһаа сэбэрлэжэ хахал[...] газартаа энэ жэлдэ кукуруза тарихабди. [...] ондо үшөө 40 гектар шэнэ газар ашагла[...]готойбди.

IV. ГАЗАР ЭЗЭТЭЙ, МҮНГЭН ТООТОЙ

БҮХЫ ТАРЯАЛАН, сабшалан, бэлшээриие, машина, техникэ, хүн зоной хүсые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула ажал хүдэлмэреэ ямараар эмхидхээ һаамнай таарамжатайб? Газарай бодото эзэн хэн байха ёһотойб?—гэһэн асуудалай зүбшэн хэлсэгдэжэ байхада, элдэб дурадхалнууд ороһон, арсалдааншье гараһан байна.

— Таряан ажалай бригадые малай фермэ, отаранууд һаа һалгаажа, тусгаар бэеэ даалһан тракторна бригада эмхидхээ һаамнай дээрэ,—гэлдэхэ хүнүүд бии һэн.

— Үгы, бригаданууддаа тус тустань олон ондоо мэргэжэлтэй звенонууд болгожо һалгаая, — гээд зарим дурадхаа.

Энээниие бүхы талаһаань һайса зүбшэн хэлэжэ, һүүлэй һүүлдэ тосхон бүхэндэ бэеэ дааһан таряан ажалай бригадануудые эмхидхээд, тэдэндэ тус тустань отара, фермэ, гүүртэнүүдые даалгаха гэжэ шиидээбди. Тиигэжэ колхоз соо долоон бригада бии болгогдоо.

Малай гүүртэ, фермэнүүдһээ амяараа, бэеэ дааһан тракторна бригадануудые юундэ эмхидхээгүйб гээшэб гэжэ зариман һанажа болохо. Теэд бодоод үзөөл даа. Тусхай тракторна бригада эмхидхэжэ, тэдэндэ бүхы газар, техникэ, зэмсэг хуу даалгабал һэн гэлэйбди. Тиихэдээ мал ажалнай хайшан гэхэ болоноб? Энээнһээ урагша манай колхоздо иимэрхүү байдал яһала үзэгдэгшэ һэн. Үбһэ тэжээл зөөхэ трактор үгыт гэжэ малшадай бригадынхидта хандахадань, тэдэнэр «сүлөө трактор үгы» гэжэ гү, али «түрүүлэгшэһээ зүбшөөл абаад ерэгты» гэхэ, элдэб шалтаг дурдаха. Энээнһээ болоожо, адууһа мал үбһэ тэжээлээр ходол таһалдахаяа һанадаг бэлэй. Үгышье һаа, гүүртэ, отаранuудта техникэ өөһэдтэнь даалгажа үгэхэдэмнай, трактор, машина бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэхэгүй байна.

Харин мүнөө тиимэ юумэн байхагүй. Таряашад, механизаторнууд, малшад бүхы газар, машина, техникэ, адууһа малайнгаа эзэд боложо, булта нэгэ хүсэл эрмэлзэлгэ, зорилготой хүдэлнэ. Нёдондо малай тэжээл бэлдхэлгэдэ механизаторнууд, малшад булта эбтэй эетэйгээр хам орожо хүдэлөөд, бүхы үбһэеэ богонихон болзорто хуу тракторай шарга дээрэ һурилоо һэн. Һүүлдэнь тэрэнээ түргэнөөр гүүртэ, фермэ, отаранuудта зөөгөө. Таряалангай һолоомошье хэзээ хэзээнэйхиһээ түргэн хуряагдажа, хэрэгтэй газартаа зөөгдөө. Урдань иимэ юумэн байгаагүй.

Манай бригаданууд соморхонууд юм. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи бригадые (бригадирынь К. Ф. Ткачев) абаад үзэе. Бүхыдөө 1150 га таряанай газартай, тэрэнэй 940 гектартань ороохото ургамалнуудые таридаг. 184 га сабшалантай. Тэдэнэр табан гусеничнa, дүрбэн колесно трактор, таряа хурлалгын табан комбайн болон бусад хэрэгтэй машина зэмсэгээр хангагданхай. Бригададань луговодуудай, кукурузашадай болон хартаабхашадай тусхай звенонууд бии. Мүн эхэ хонидой гурбан, түлгэнүүдэй хоёр отара, һубай малай хоёр гүүртэ энэ бригадада даалгагданхай. Бүхыдөө 30-аад таряашад, механизаторнууд, 40 гаран малшад эндэ хүдэлдэг.

Тиигээд тэды шэнээн тарилга хэхэт, тиимэ ургаса абахат, бүхыдөө иимэ гаргаша хэхэт гэжэ бригаданuудта тодорхой түсэб, ажахын тоосооной даабари, гарташын лимит табижа үгэнэбди. Хэрбээ түсэбһөө гадуур ороохо таряа хуряагаа һаа, тэды шэнээн нэмэлтэ түлөөһэ абахат гэжэ тодорхойлгуулдагбди.

Тарлан ажалай бригаданuудай хүдэлмэриие иимэ гуримаар эмхидхэхэдэ, трактор, машинын ажалай бүтээсэ бага болохо гэжэ зариман һанадаг һэн. Үнэндөө тэрэнь бүри ехэ болоо. Нёдондо колхоздо трактор бүхэнөөр 815 гектар зөөлэн хахалалга хэгдээ. Энэмнай аймаг соо эгээл һайн үрэ дүн болоно. Зарим механизаторнууд бүришье һайн амжалта түйлаа. Жэшээлхэдэ, Владимир Утенков, Иван Иванов, Георгий Рябов, Иван Григорьев гэгшэд «ДТ-54» тракторaар тус тустаа 2088—2118 гектар зөөлэн хахалалга хээ.

Трактор, машинаар хэһэн хүдэлмэриин гаргаша зарим тэды хороо, абтаһан ороохо таряан, үбһэ тэжээлэй өөрынь үнэ сэншье хямдараа. Хэрбээ 1965 ондо центнер ороохоной өөрынь үнэ сэн 5 түхэригтэ болоо һаа, нёдондо тэрэмнай 4 түхэригтэ хүрэбэ.

Манай колхозойхид бүри 1964 онһоо хойшо механизаторнуудай ажалай түлөөһые абаһан продукциинь зэргээр үгэдэг болоһон. Түсхайлбал, абтаһан ороохоной центнер бүхэндэ 64 мүнгэн түлэгдэнэ. Классностиин, олон жэлдэ таһалгарлагүй хүдэлһэнэй түлөө баһал нэмэжэ түлэдэгбди. Механизатор бүхэн жэл соо дунда зэргээр 120 түхэриг түлөөһэ абана. Жэшээнь, үнинэй тракторист И. П. Григорьев олон жэл хүдэлһэнэй түлөө һаяхаг 500 түхэриг абаа. Мүн жэл соо 280 үдэр хүдэлһэн хүн амаралтын мүнгэ абадаг болонхой.

* *

Ажахынгаа гол баялиг—газарые зүб[...]лажа, гектар бүриһөөнь продукци ехээ[...] болоһоноймнай ашаар колхозой олзо [...] болоно, экономиконь бэхижэнэ. Үнгэрэ[...] хамта 900 мянга шахуу түхэригэй ол[...] тэрэ тоодо 173 мянган түхэригэй сэ[...] оруулагдаа. Тиихэдэ гүрэндэ гансахан [...]ряа ехээр худалдаһан, түсэбһөө гадуу[...]һанай түлөө 130 мянган түхэригэй сэ[...] олзо абтаа юм. Энээнэй ашаар хубаа[...] фонддоо 100 мянган түхэриг нэмэжэ ор[...] Харин гол фондымнай мүнгэ зөөри мү[...]лион 755 мянганда хүрэбэ. Жэл бүри [...]рилга хэхэ, машина, техникэ худалда[...] тула мүнгэ зөөри ехээр һомологдоно. [...] гансахан һүүлэй 2 жэлдэ Петропавловк[...] хүнэй һууритай үргэн экрантай клу[...]нат һургуули, техникэ заһабарилгын мас[...] гараж, фельдшерскэ пункт, правлени[...] баригдаа. Гэшүүднай хуу шэнэ гэртэй [...]

Манай эндэхи зон нютагаа юундэшье [...] гэжэ нэрлэһэн байна. Матад ур[...]кулаарнь алта, мүнгэн олдодогшье бай[...] Теэд бидэ мүнөө эндэһээ алта бэдэрнэгү[...]рин газараа—ёһотойл алтан зөөриеэ зүб[...]лажа баяжаха, хүн зонойнгоо ажабай[...]дэлгэр, болбосон болгохо гэжэ оролдоно[...]

Энэ хуудаһые манай корресп[...] М. НАМЖИЛОВ бэлдэжэ тол[...]

М. Н. ЕРБАНОВАЙ ТҮРЭhЭЭР 80 ЖЭЛ ГҮЙСЭБЭ

БУРЯАДАЙ НИИТЫН ЭЛИТЭ ЕХЭ АЖАЛ ЯБУУЛАГША

...ад орондо Совет засаг тогтоохын, социа... байгуулхын түлөө тэмсэhэн алдарта боль...ирүүдэй дунда Михей Николаевич Ербановай ...нитэ hуури эзэлдэг.

М. Н. Ербанов Эрхүүгэй губерниин Балаганска... (мүнөө Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын ...льна округой Алайрай аймаг) эрдэм ном ...гүй юрын буряадай бүлэдэ 1889 ондо тү... юм. Бага наhанhаа хойшо тэрэ таряашанай ... хүшэр ажабайдалтай танилсаhан, эсэгэдээ ...халха, мал харууhалха талаар туhалдаг ... «Талын таряашанай хүбүүн байhан ту... би 9—10 наhатайhаа эмээл морёор ябажа ...ан, 11—12 наhатайдаа борной шэрэжэ, ту...рыгадые адуулжа, эсэгэдээ ёhото туhалаг...шэhон байгааб» гэжэ Михей Николаевич ...өө дурдалга соо бэшээ hэн.

...ай колонизаторнуудай, нютагай баяд ноё...ёр дабхар дарлалтада байhан буряад ажал... ...ажабайдалынь хүшэр хүндэ, тулюур бай...hэн. Тэрэ үеын ниитын ба гүрэнэй байгуу... Михей Николаевич бүри эдир наhанhаа ...гүйлэдэг байгаа.

...ита Россида хэды хүндэ хүшэр байбашье, ... Ербанов түрүүшээр эхин hургуули, hүү... Балаганскын дүрбэн классай училищи ...хэ шадаhан юм. 19 наhатай залуу хүбүүн ...даа, Томск городой революцида талархадаг ...артэй, интеллигенцитэй танилсаа. hүү... Барнаул хотодо нютагай социал-демокра... ...хитэй ойро болоhон, тэрэнэй гэшүүд ... Ербановай марксистска үзэл бодолтой бо... ...ргэтэнь шиидхэхы нүлөө үзүүлhэн юм.

1916—1921 онууд Эрхүү хотодо байhан М. Н. ...ай ниитэ-политическэ намтарта шухала ...едог. Эндэ байхадаа революционно хүдэл... тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадажа эхилээ. ... Николаевич буряад большевигүүдэй тү... ...н бүлэгэй гэшүүн. Бүлэгтэеэ хамта нүхэр ...ө буряадуудай дунда Коммунис партиин ба засагай политика ойлгуулха талаар ехэхэн

хүдэлмэри ябуулна. Колчагуудай хархис ябуулгын үедэ М. Н. Ербанов партиин Эрхүүгэй нюуса комитедэй даабаряар харюусалгата хүдэлмэри ябуулна. Нюусаар хүдэлжэ байhан большевигүүдтэй холбоо барисаа байгуулжа, тэдэнэрые документ болон материальна талаарнь хангадаг hэн. Гадна партизанска хүдэлөө эмхидхэдэг байгаа. 1919 оной ноябрьда М. Н. Ербанов партиин Эрхүүгэй нюуса комитедэй гэшүүндэ абтаба. Эрхүү хотодо Совет засаг байгуулха, колчак бандидуудые усадхаха хэрэгтэ сэхэ хабаадалсана.

1920—1921 онуудта М. Н. Ербанов Совет управлениин комиссарай орлогшоор, hүүлээрнь Эрхүүгэй ревкомой газарай таhагые даагшаар ажаллана. Зүүн Сибириин таряашадай ажабайдал hайжаруулха, эндэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ, газар тараалангай управлениин органуудые байгуулха талаар бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлнэ. Өөрынгөө эмхидхэлэй хүдэлмэриие ажалшадай дунда агитационно-пропагандистска хүдэлмэритэй тэрэ шадамараар холбон ябуулдаг hэн. Ажалшадай үмэнэ лекци, элидхэл уншадаг, Коммунис партиин болон Совет правительствын национальна болон газар тараалангай политикын асуудалнуудаар хэблэлдэ бэшэдэг бэлэй.

1921 оной май hарада Сибириин революционно комитет РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомой дурадхалаар М. Н. Ербановые Зүүн Сибириин Бурят-Монголшуудай ЦК-гай Түрүүлэгшээр баталhан байна. Энэ сагhаа эхилжэ тэрэнэй бүхы ажабайдал, ажал ябуулгань түрэл буряад арадайнь хуби заяатай, Буряад орондо социализм байгуулхын, буряад арадта Совет гүрэн түрэ олгуулхын түлөө тэмсэлтэй таhаршагүй холбоотой юм. Буряадай автономито область, hүүлээрнь Буряадай Автономито Совет Социалис Республика эмхидхэлгэдэ М. Н. Ербановай үүргэнь тон ехэ.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhан түрүүшын үдэрhөө М. Н. Ербанов Арадай Комиссарнуудай Соведэй Түрүүлэгшээр хүдэлнэ. 1925 оной хабарhаа энэ харюусалгата тушаалайнгаа хажуугаар Буряадай АССР-эй ЦИК-эй түрүүлэгшээр ажаллана. Москвадахи коммунис академиин дэргэдэ марксизмын курсануудые дүүргэhэнэй hүүлээр 6-дахи областной партийна конференци дээрэ (1928 оной декабрь) Михей Николаевич партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретаряар hунгагдаба. Тэрэ сагhаа хойшо 1937 оной сентябрь hара болотор нүхэр Ербанов республикын партийна организациие хүтэлбэрилжэ байгаа.

Хүдөө ажахые коллективизацилха, республика дотор индустриализаци хэхэ, ороной зүүн зүгтэхи эгээн томо предприяти болохо Улаан-Үдын паровозо-вагонно завод бариха, тэрэшэлэн культурна революци үнгэргэхэ гэхэ мэтэ Буряад орондо парти, правительствын бэелүүлhэн хэмжээ ябуулганууд М. Н. Ербановай нэрэтэй холбоотой юм.

Партийна, гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша М. Н. Ербанов партийна съезднүүдэй хүдэлмэридэ делегадаар hунгагдажа хабаадалсадаг байгаа. ВКП(б)-гэй 17-дохи съезд дээрэ нүхэр Ербанов ВКП(б)-гэй ЦК-гай Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүнээр hунгагдаhан юм. Партиин Сибириин крайкомой гэшүүн, hүүлээрнь ВКП(б)-гэй Зүүн Сибириин крайкомой, тэрэнэй бюрогой гэшүүн байhан. 1921 ондо М. Н. Ербанов республика болон областьнуудай бага яhатанай түлөөлэгшэдэй Бүхэроссин нэгэдэхи съездэ делегадаар hунгагдаа hэн. М. Н. Ербанов Соведүүдэй 8-дахи Бүхэроссин съездэ хабаадалсажа, В. И. Ленинэй элидхэл шагнаhан байна. СССР-эй Соведүүдэй хоёрдохи съездhээ эхилжэ (1924 он) М. Н. Ербанов СССР-эй ЦИК-эй гэшүүн, 4-дэхи, 5-дахи, 7-дохи зарлалай СССР-эй ЦИК-эй Президиумэй гэшүүндэ кандидадаар, Президиумэй гэшүүнээр hунгагдаhан байгаа.

Революционно тэмсэлдэ, социализм байгуулха хэрэгтэ ехэ габьяатай байhаниинь үндэрөөр сэгнэжэ, парти болон правительство М. Н. Ербановые Ленинэй орденоор, Улаан Тугай орденоор шагнаа hэн.

Мүнөөдэр М. Н. Ербановай түрэhөөр 80 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, республикымнай ажалшад Буряад ороной партийна, ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагшадай нэгэндэ, Коммунис партиин хэрэгтэ, агуу Ленинэй захяа заабариие бэелүүлхэ хэрэгтэ эршэ хүсэеэ, эмхидхэхы бэлиг талаангаа зорюулагшадай нэгэндэ гүн сэдьхэлэй баяр хүргэн дурдана.

Республикын ажалшад, Буряадай коммунистнууд М. Н. Ербановай дурасхаалые сээжэ зүрхэндөө ходо доо абажа ябана.

С. МАКСАНОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Редакцида ерэhэн бэшэг

НОБШОРhООР БАЙТАРНЬ...

Аяар халуун намар байхада Цахир тосхоной больницын байрые Захааминай аймагай коммунальна ажахын таhагай хүдэлмэришэд капитальна заhабари хэжэ эхилhэн байгаа. Тиихэдээр байтар тоогүй олон үдэр, хоног үнгэрөө. Тэрээнэй заhабари үбэл болотор үргэлжэлбэ. Заhабариин удаарhан шалтагаан гэхэдэ, барилгашадай ажалай журам ехэ hула байhан. Ажалайньшье бүтээсэ муу hэн гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэд аяар 30-аад модондо байhан Закаменск хотоhоо үдэрөөр ябажа ажалладаг байгаа. Тэдэнэй үнэтэ сагаа хии хооhоор hалгааhаниие тоолохо болоо hаа, аргагүй ехэ болохо.

Гадна энэ байрын заhабариин хойноhоо шалгалта муугаар табигдаhан байгаа. Аймагай коммунальна ажахын таhагые даагша нүхэр Елшин, Цахирай больницын ахалагша эмшэн нүхэр Сим гэгшэд заhабариин хүдэлмэриие түргэдхэжэ, хүйтэн болохоhоо урид дүүргүүлхэ талаар барилгашадта шанга эрилтэ табижа шадаагүй. Тэдээндэ миин найдашоод, hанаа амархан hууhыень буруушаамаар.

hүүлэй hүүлдэ юун болооб гэхэдэ, заhабарилгын арай шамай дүүрэхэ дүтэлөөд байхада, энэ оной январиин 16-най hүни тэрэ больницын гэрэй хахадынь шаташоо. Тус байрые hүниндөө хэншье харадаггүй байгаа.

Мүнөө больницын коллектив үбшэлhэн хүнүүдые саг зуураар Цахирай дунда hургуулиин нэгэ байра соо хэбтүүлнэ. Тэрэ байрань заахан аад, ехэ хүйтэн. Зарим таhалгануудайнь пээшэнhээ утаан гарадаг.

Гадна аймагай коммунальна ажахын барилгашад Цахирай дунда hургуулида хабаатай үшөө нэгэ гэрые энэ үбэл заhабарилаа. Хүйтэнэй үедэ хэгдэhэн заhабариин шанар хэнэйшье мэдэхээр яагаад hайн байхаб даа.

Б. ШОЕНОВ.

ФЕРМЭ, ОТАРА БҮХЭНДЭ — НҮҮДЭЛ БИБЛИОТЕЧКЭ

Ярууны аймагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Т. ПЕТРОВАГАЙ хөөрөөнhөө

...Ленинэй захяа бэелжэ, ай... нютагуудташье библиоте...гүй болонхой. Хүнүүдые ...ай талаар хүмүүжүүлхэ, ...болбосоруулха хэрэгтэ тэ... улам дээшэлнэ.

Ярууны аймагта револю... тээ номой гансашье сан ... Али нэгэн үльгэр туужа, ...ал сээжэлдэхэ гэбэл, га...аха, бэе бэедээ дамжуул...

...нөөнэй байдал абажа ха..., зэргэсүүлхэ юумэн ... Даншье ехэ, даншье hо..., тосхон гэхэhээ байта... бүхэн библиотечкэтэй бо... Номой саншье хаа хаа...аа. Энэ ехэ баялигые хүн ...рто хүргэжэ шадаха мэр...шье болообди.

...дахи аймагай түбэй ... даб дээрээ уйтан, ...ртэ байдаг юм. Тии... элдэб янза түрэлэй хэ... ...боти номууд арад зоной ... табигданхай. Номдо хү..., тэрэниие зүбөөр ...жа, hургажа шадаха, ...алтай хүнүүд эндэмнай

...ө үедэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүү... ...хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, ...нэй түрэhөөр 100 жэлэй ...ар бэлдэхэ гээшэ бидэ... ...алхы зорилго болонхой. ...э дүүргэхын тула юу хэ...бди гэжэ асууна гүт? ... hайрхахааршье юумэн ... Юрэдөө хүн бүхэн хаба... ...оо оролдожо, хүдэлжэ бай... ...тиин ЦК-гай Пленумhээ ...-Нуур тосхондо аймагай ...лиотекын филиал байгуу...нэнай тэрэ багтаа 3-4 ...нуудые хангадаг. Хэр...hото, Наридхада, мүн хо... ...дүрбэн бригадануудта эндэ... ...ы библиотечкэнүүдые эм... Тиимээ hара бүхэндэ хоёр

дахин ошожо, лозунг, зурагуудые абаашажа няадаг, номой андалдаа хүүлэдэг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг гээшэбди. Хэргэндэдэ hарын 200-гаад номууд, Наридхада—150-яад ном, Мойhотодо 100-гаад ном уншагдадаг. Тэндэмнай номой түлөө харюусажа, туhалжа байха хүнүүд томилогдонхой. Библиотекые даагша өөрөө, мүн хүдөө ажахын таhагые даагша тиишэ ходол ошожо байдаг, партиин ЦК-гай Пленумэй тогтоол тухай хэдэ дахин хөөрэлдөөнүүдыешье үнгэргэhэн.

Гадна аймаг доторойнгоо профсоюзай, хүдөөгэй библиотекэнүүдээр ябажа, методическа туhаламжа үзүүлдэгбди. Үбэлжэлгын эхилhээр нэгыеньшье үлөөнгүй ябажа гараабди. Тиихэдээ дурсагдаhан гол зорилгонуудые бэелүүлгэдэ яажа туhа хүргэхэ тушаа гол анхаралаа хандуулаабди.

Хүдөөгэй библиотекэ бүхэнэй дэргэдэ олохон нүүдэл библиотекэнүүд байгуулагдаа. Тэдэнэй дундаhаа илангаяа Эгэтын адагай (даагшань нүхэр Дорофеева) — «Победа» колхоздо, Үлзытын (даагшань нүхэр Базарсадуев) — «Дружба» колхозой отделенидэ, Поперечнын (Виноградовка) библиотекэнүүд томодхогдоhон фермэ, отара бүхэндөө номой тогтомол сан бии болгоо. Хүдэлмэрилэгшэдынь тэндээ ходол ошожо, номуудыень андалдуулдаг, социалис мүрысөө шалгажа, дүнгүүдыень гаргадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, шэнэ номуудай шэнжэлэл хэдэг байна. Библиотекынь зал соо ном уншалгын карта үлгэгдэнхэй. Тиигээд хаана номуудай уншагдажа байhан тухай тэрээн дээрэнь тэмдэглэгдэдэг. Али нэгэ уншагшын үни удаан саг соо ерэхээ болиhоо hаань, библиотекынхид ошожо мэдэдэг. Гэр байрануудаар ябажа шалгалта, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, залуу уншагшадые библиотекынгаа каталогуудтай танилсуулдаг. Шэнэ номуудай выставкэ ходо эмхидхэдэг. Энээнэй аша туhаар дурсагдаhан библиотекэнүүдэй хангажа байhан газарнуудта ном уншалга ехээр дэлгэрэнхэй гээ hаа алдуу болохогүй.

Иимэ байхадань, бидэ нүхэдынь, колхоз, совхозой хүн зоншье баяеан омогорходог. Юундэб гэхэдэ, ном уншалга гээшэмнай уладай соёл болбосоролой ургажа, дээшэлжэ байhанай бодото гэршэ ха юм даа.

Гансахан ном тушаа бэшэ, мүн соёл сурталайшье асуудалнуудаар зүбшэл hуража байгшал. Юрэдөөл бидэнэр хүн зондоо соёл болбосорол, ном нэбтэрүүлхын хажуугаар өөhэдөө ехэ мэргэжэлтэй, эрдэм мэдэсэтэй байхын хойноhоо оролдохо болонобди.

Саашанхи эгээл дүтымнай, эгээл ехэ зорилго юуб гэхэдэ, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл болоно. Тиихэдээ агууехэ багшынгаа зохёолнуудые, ажабайдал, ажал ябуулга тухайнь, хэлэhэн захяа заабаринуудайнь яажа бэелhэн тухай арад зондоо улам гүнзэгы үргэнөөр ойлгуулхын хойноhоо бүхы хүсэ шадал, бэлигээрээ оролсохо ёhотойбди.

Энэ талаар манай аймагай библиотекэнүүд юу хээ хэжэ байна: В. И. Ленинэй зохёолнууд тусхай бүридхэлдэ абтажа, амяараа каталог зохёогдоно, хүн зоной формулярнууд шэнжэлэгдэнэ, уншагшадай конференцинүүд үшөөл үсөөн үнгэргэгдэнэ, марксизм-ленинизмын классигуудай номуудай выставкэнүүд, альбомууд хэгдэнэ, ленинскэ уншалганууд эмхидхэгдэнэ. Тусхайлбал, аймагай библиотекэ: «В. И. Ленинэй захяа бэелүүлэн», «Вождь, нүхэр хүн», «Ленин тухай түрэлхидэйнь дурасхаал» болон бусад темэнүүдээр уншалгануудые, мүн хэдэн аман журналнуудые яhала hонирхолтойгоор үнгэргөө. «Манай аймаг—В. И. Ленинэй замаар» гэhэн аман журнал иигээд таргахамнай. Хүн зон бүришье hонирхохо бээз даа.

Юрэдөө хэхэ юумэмнай ехэшье, hонинишье байна. Хамсыгаа шамажал орохо саг ерэнхэй.

Улаан-Үдын пристаниин коллектив соо В. А. Рыжаковой хүтэлбэрилдэг заhабарилгын бригада ...шалгарна. Бригадын хүдэлмэришэдэй хүсөөр «А. Матросов»», «Дружба», «Заря» гэжэ теп...д болзорhоо урид hайн шанартайгаар заhабарилагдаhан байна. Энэ бригадын гэшүүд жэ...гүсэбые болзорhоонь 10 хоногоор урид дүүргэхэ гэhэн социалис уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: капитан-механик В. А. Рыжаков (баруун гарhаа), механигууд И. И. Сысоев, ... Юшин гэгшэд ажал дээрээ.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ДҮРБЭН ТЭГШЭ

Ү ГЛООНЭЙ наран үбэлэй хүйтэн агаарай манан соо улайран харагдаба. Пунсак Шадаевич Очиров зургаан час багаар бодожо сайлаhанайнгаа удаа радиогоо шанга болгоходонь, иигэжэ хэлэжэ байба: «Хойто аймагуудта саhан орохогүй, hулаханаар hалхилха, hүниндөө 42—45 градус, үдэртөө 35—37 градус хүйтэрхөөр хүлеэгдэнэ...» Март гараба. Яагаа hалахаяа болиhон хүйтэн гээшэб? Иимэ хүйтэндэ улаан гараараа түмэр барихаш. Пунсак өөрөөшье мэдэнгүй, хүндөөр hанаа алдажархиба.

Уданшьегүй Пунсак хониной арhаар оюулhан хара хүүртигээ үмдөөд, мастерской тээшээ яаралтай гэшхэлбэ.

Отделениие эрхилэгшэ үсэгэлдэр юундэ зэмэлбэ гээшэб? Заhабариин шанар hэбэрээ гэжэ гү? Хэмнай ажалдаа хайша хэрэг ханданаб. Байза, суглаан дээрэ энээн тухай хэлэхэл байна, унжагайралдаhаар байтарнай хабарай тарилга эхилхэнь. Техникэеэ саг соонь hайнаар заhаха тухай суглаан дээрэ шангаханаар хэлсэхээр болоо.

Имэрхүү бодолнуудта эзэлэгдэhээр ябатараа, мастерскойн үүдэ руу орошобо. Түмэр түдэгэ, трактор, машинанууд, хара тоhон болошоhон комбинезонтой хүнүүд, элдэб станогуудай түршэгэнэхэ, таршаганаха абяан. Мотоороо абхуулhан «Беларусь» мастерскойн саада буланда хорхойжо харагдана. Тэрэниие харахаар, юундэшьеб даа, үсэгэлдэр нэгэ журнал соо «хүнэй зүрхэ ондоо хүндэ табиба» гэжэ уншаhанаа Пунсак hанаадхиба. Машинын зүрхэн—мотоор. «Моторно цехнай hайнаар ажаллажа үшөөл шадаагүйл даа»,—гэжэ hанаха зуураа, эдэ үдэрнүүдтэ тэндэ ходо байлсаха, туhалалсаха байна гэжэ тэрэ өөртөө шиидээдхибэ.

...Моторно цех. Нэгэ залуухан хүбүүнтэй форсункануудые табилсажа байhан Пунсак Шадаевичые харахада, нилээдгүй дүршэлтэй болоhон, хуушанай механизатор гэжэ мэдэхээр.

үнинэй механизатор, мүнөө техникэ заhабарилгын шанар шалгагша Пунсак Шадаевич өөр тухайгаа үсөөн үгэтэй, даруу түбхин зантай хүн.

Гэбэшье тэрэниие бүхы наhандаа механизатораар ажаллаhан, дайн сэрэгтэшье хабаадаhан хүн гэжэ нютагаархиниинь булта мэдэдэг ааб даа.

...1936 он. Могойто hууринай үйлсөөр арзагар мөөртэй тракторай үнгэржэ ябахыень харахадаа, ехэ багагүй, хүгшэн залуугүй булта үйлсэдэ гүйлдэжэ гараhан гэхэ.

— Пунсак, Пунсак! — гэлдэжэ байжа үхибүүд тракторай хойноhоо дарья табилдан гүйлдөө. Баргажанай аймагай Могойтын МТС-тэ эльгээгдэhэн эгээл түрүүшын тракторнуудай нэгые жолоодогшо Очиров Пунсак Шадаевич байгаа.

Тэрэ гэhээр олон жэл үнгэрөө. Мүнөө оньhото техникэ олон болоо. Теэд Пунсак эгээл түрүүн машинада hууhанаа мартадаггүй. МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд hүбэлгэн, томоотой хүбүүе машинын жолоошоной курсада Загарайн аймаг эльгээгээ бэлэй. Хахад жэл тухай болоод, Пунсак МТС-эй директорэй кабинет соо орожо ерэбэ:

— Зай, Пунсак, хэр hуража ерэбэш?—гэжэ директор үүдэ оромсоорнь асуугаа hэн.

— Гэмгүй hайн, Николай Атутович,—гэжэ харюусаад, хоёр ондоо үнэмшэлгэ хармаанhаа гаргажа hарбайба.

— Машинын жолоошон, үшөө тракторист боложо үрдеэ ха юмши,—гээд хоёрдохи үнэмшэлгыень абажа нюдэндөө ойро болгоод харахадаа директор баясаба.

— Бэрхэш, Пунсак! Эндэшни

Табяад наhаяа шахажа «ябаhан ажал олдохол байха,—гэжэ директор хэлээд, саашадаа hайнаар ажаллахыень хүсөө бэлэй...

Тэрэ гэhээр гуша гаран жэл болоо. Пунсак Очиров Монголой үргэн тала дайдааршье, Карелиин нуурнуудай эрьеэршье, Ярославлиин үргэн харгыгааршье дайнай жэлнүүдтэ машинаяа жолоодожо гараа.

— Дайсанаа даража, даагаа hүүлдээд бусахадамнай, түрэл нютагтамнай ехэ хубилалта болоогүй, тэрэ зандаханаа байгаа hэн,—гэжэ Пунсак Шадаевич мүнөө дурсадаг.—Баhал техникэ заhабарилжа эхилээ hааб заб даа,—гээд хөөрөөгөө түгэсхэнэ.

Үнэн дээрээ Пунсак Шадаевич автомашина, тракторнуудай хэдэн зуун двигатель «эмшэлжэ», хэды ехэ газарай хүрьhэ хахалалсааб, таряаень хурялсааб.

Тэрэнэй техникэ заhабарилжа байхые харахада, бусадhаа илгарма юумэнь обёорогдодоггүй. Теэд уран гарайнь эди шэдиие механизаторнуудай магтаалта үгөөр, ажалайнь үрэ дүнгөөр сэгнэдэг болонхой. Тэрэнэй заhабарилhан двигатель гү, али трактор, машина мастерскойн үүдэнhээ гарамсаараа эбдэрдэггүй, олохон hарын, жэлэй туршада ашаглагдадаг.

Мүнөө механизатор Очировай ажалда эгээл харюусалгатай хаhань оронхой. Ерэхэ жэлэй баян таряа ургуулхын түлөө хабарай тарилгын урда тээ hайнаар заhабарилагдаhан техникэ колхоз, совхозуудта эльгээхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. Хурамхаанай совхозой залуу механизатор Будаев трактораа заhабарида оруулhаар хахад hара шахуу мастерской соо эрьелдээд, гэртээ бусахаяа яараhан байгаа ха. Тэрэниiень ойлгоhон Пунсак Шадаевич:

— Нүхэр, тракторшни үшөө задагай хэбэртэй, хайшаа итэрээ яранабши?—гэбэ.

— Яараха хэрэгтэй. Би энэ трактор заhабариhаа гаргаад ондоо хүндэ үгэхэб,—гэжэ тэрэнь мэдүүлбэ.

— Шинии трактораар hүүлдэнь хэн мунхиха юм?

— Минии хэрэг бэшэ. Арбайлгажа торгоогоод, гар дамжуулаа hаа болоно ааб даа,—гээд тэрэнь hэнгэргүйгөөр харюусаба.

— Нүхэр ойлго, хэрбээ двигателинь, бусад юумэнэйнь заахашье муугаар заhагдаhан байгаа hаань, эндэhээ гарахагүйш,—гэжэ Очиров сэхэ хэлэбэ. Хэдэн хоноhоной hүүлдэ трактораа туршажа үзэхэдэнь, дутагдалаар элирбэ.—«Түргэн — түүхэй» гэжэ хэлсэдэг. Тэрэниие ойлгоогүй ябаа гүш даа?—гэжэ Очиров хэлээд, үнөөхи трактораа дахин заhабарилхыень тэрэ хүбүүндэ даалгаhан байна. Баргажанай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Могойтын отделениин заhабарилгын мастерской соо элэ үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиhээ сүлөө тухагүй: токарна, үрэмдэлгын станогууд үглөөнhөө үдэшэ болотор хүдэлгэгдэнэ. Колхоз, совхозуудhаа ерэhэн механизаторнууд эндэ асарhан техникэеэ hайнаар, түргөөр заhабарилхын тула хаба шадал соогоо оролдоно. Тэдэнэй дунда аалихан ябадаг Пунсак Шадаевичай үүргэ угаа ехэ хэбэртэй. Тэрэнэй хёрхо нюдэнhөө шанаргүй заhабари мултардаггүй, хэрэгтэй болоhон газарта гар хүрэжэ, илангаяа залуушуулда туhалдаг, зүбшэл заабари үгэдэг. Иимэл хадань механик Очировые механизаторнуудай хүндэлхэ дэмы бэшэ.

С. ОЧИРОВ.

ДҮРШЭЛ, ОРОЛДОЛГО

Даahан хэрэгтээ хэн hайнаар хандаnаб, тэрэнэй ажал хүдэлмэри урагшатайгаар ябахань дамжаггүй. Захааминай аймагай түб hууринда ороходомнай, хэлхеэ холбооной Санагын таhаг аймаг соогоо эгээл эрхим hайнаар хүдэлдэг юм гэжэ хэлсэжэ байгаа hэн. Нээрээшье 1969 ондо газетэ, журнал тараалгаар Санага нютагай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн хүдэлмэри хэhэн байна. Санагада 340 үрхэтэ айл юм. Дүн хамтадаа эндэ 1680 хэhэг элдэб газетэ, журналнууд абтана. Айл бүхэн дунда зэргээр 5 ондоо газетэ, журнал абана. Жэшээлхэдэ, санагынхид 168 хэhэг «Буряад үнэн» газетэ. 110 хэhэг «Байгал» журнал захиhан.

Энэ нютагта 63 коммунистнууд мал ажал дээрэ ба механизаторнуудаар хүдэлмэрилнэ. Тиимэhээ партийна хэблэл баhал hайнаар тарадаг.

Коммунист Л. Д. Очиров хэлхеэ холбооной Санагын таhагые 26-дахи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Нютагайхидайнгаа дунда хэблэл тарааха хэрэгые Лхамасэрэн Долгорович эрхилхэhээ гадна, өөрөө ажалшад олоной дунда идхалга хэжэ, газетэ, журналнуудай захилга жэл бүри хэдэг, энэ талаар ходо доо амжалта туйладаг, дүй дүршэл ехэтэй болоhон хүн.

— Мүнөө ниитэ хүн зоной hуудал байдал hайжаржа, ажалшадай оюун бодолой эрилтые хангаха шухала болонхой,— гэжэ Лхамасэрэн Долгорович хөөрэнэ.— Намар хэблэл тарааха үедэ бидэнэй гол ажал эхилдэг гээшэ. Манай нютагаархин гол түлэб буряад хэлэн дээрэ газетэ, журнал захидаг. Тиин «Буряад үнэн» газетэ, «Байгал» журнал захижа абадаг саг үргэлжын уншагшад Санага нютагтамнай бии гээшэ. Эдэ газетэ, журналнуудые абангүйгөөр зарим айлнууд байжа шадахагүй жэшээтэй болонхой. Захаhаа абаад ха-

рахада, малшан Александр Доржиевич Убашеевэй бүлэ «Байгал», «Политическое самообразование» гэжэ журналнуудые, үхибүүдтэе «Мурзилка», «Веселая картинка», «Пионерская правда» захижа абадаг. Тиихэдэ механизатор Тогтохо Николаев, пенсионер Лыксык Тугутович Цыденов тус тустаа 7-8 ондо ондоо газетэ, журналнуудые абажа байдаг.

Санага нютагта иимэ шуналтайгаар хэблэл захижа уншадаг болоhоной нэгэ шалтагааниие Лхамасэрэн Долгорович тайлбарилжа үгэнэ. Ниитэ зоной байдал hуудалай hайжархатай адли ажалшадай соёл болбосоролой эрилтын дээшэлhэниинь үнэн. Гэхэтэй хамта Санага нютагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, соёл гэгээрэлэй айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг гэжэ нэмээхэ хэрэгтэй.

Санагын совхозой ажалшадай ном hударта шунаха, газетэ, журнал уншажа, дэлхэй дээрэ боложо байhан hонининие саг үргэлжэ дуулахаяа хүсэхэ хэрэгтэнь Санагын дунда hургуулиин багшанар, hурагшад айхабтар ехэ ажал хүдэлмэри хэдэг юм.

Совхозой партком ба тэрэнэй секретарь Никита Лубсанович Банзарханов нютагтаа хэблэл олоор тарааха хэрэгые али болохоор дэмжэдэг байгаа. Энэнэйнь аша үрые бидэ мүнөө хаража байнабди.

— Хэблэл тарааха гээшэ манай ажал хэрэгэй нэгэ тала болоно,— гэжэ Лхамасэрэн Долгорович саашань хөөрэнэ.— Харин нүгөөдэхи талань — хүн зоной захиhан газетэ, журналнуудые саг соонь ээдтэнь хүргэхэ гээшэмнай баhал шухала болоно. Бидэ, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, ажал хүдэлмэриингөө энэ талада бага бэшэ анхарал хандуулдаг, хэрбээ ямар нэгэн таhалдалай болоходо, яhаа ябтайдаг зон гээшэбди. Энэ хөөрэлдөө би дэмыдэ эхилээгүйб. Юуб гэхэдэ, энэ асуудалаар hанаагаа зобохо зүйл манай нютагта болоо. Урдань колхоз байхадамнай, холын гүүртэнүүдтэ почто абаашаха тусхай хүн байhан юм, харин үнгэрэгшэ намарhаа совхоз тогтоходо, малшадай захиhан газетэ, журналнуудые тэдээндэ абаашаха хүниие болюулжархёо. «Гүүртэ ошоhон хүнүүдээр эльгээнэ бээзэт»,— гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд урагша хойшогүйгөөр хэлэнэ. Энээниие тон буруу гэжэ би hанаха байнаб, юуб гэхэдэ, энэ хэрэг ямаршье харюусалгагүй, мүн саг үргэлжэ ондо ондоо хүнүүдтэ даалгажа яашье болохогүй. Тиин мүнөө холын гүүртэ, отарануудта (тэдэмнай манай совхоздо 47 модо юм) газетэ, журналнууд саг соогоо хүргэгдэхэеэ болёод байна. Энэ талаар совхозой партком зохисотой хэмжээ абаха бээзэ гэжэ найданаб.

Нүхэр Очировай hанаа үнөөгөө зобохонь тон үндэhэтэй гэжэ хэлэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, хэлхеэ холбооной бүхы хүдэлмэрилэгшэд уншагшадтаа газетэ, журналнуудые саг соонь хүргэхэ гэжэ оролдодог hайнтай.

Оролдолгото үнэн сэхэ ямаршье ажал манай орон дотор үндэрөөр сэгнэгдэдэг ха юм. Тиимэhээ хэлхеэ холбооной Санагын таhагые даагша Л. Д. Очировай «Буряад үнэн» газетын конкурсдо хабаадалсажа, нэгэдэхи мүнгэн шанда, хэблэл тарааха эдэбхитэн Б. Ш. Шойдоковтой хамта «Байгал» журналай редакциин шагналда хүртэhэниинь гайхалгүй.

Гунга ЧИМИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэлхеэ холбооной Санагын таhагые эрхилэгшэ Л. Д. Очиров.

И. НЕЧАЕВАЙ фото.

АЖАЛША ХҮНҮҮДЫЕ МАГТАНА

Номой таг

Зэсэхые мэдэнгүй хүдэлжэ, ажахыегаа баялигые арьбадхажа ябаһан хүдөөгэй ажалша бэрхэ хонишод, малшад болон таряашадые магтаһан номууд Буряадай номой хэблэлһээ тиимэшье олоор гарадаггүй. Ажалай бодото геройнуудай үдэр бүриин һанал эрмэлзэлые, түхэл шэнжые тодо хурсаар харуулһан удха түгэлдэр зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ илангаяа үсөөнөөр гарана.

Үндэһэн буряад хэлэн дээрээ бэшэдэг журналистнууд тиимэшье олон бэшэ һаа, тэдэнэй бэшэһэн очеркнууд, зураглалнууд, томо томо корреспонденцинууд «Буряад үнэн» газетэдэ, «Байгал» журналда саг үргэлжэ толилогдожо, олон ниитэ уншагшадые һонирхуулжа байдаг.

Тиигэбэшье һаяшаг Буряадай номой хэблэлһээ хоёр журналистын номхонууд барлагдажа гараба.

Түрүүшээр журналист Д. Г. Дугаровай «Хадын ажалша баатарнууд» гэһэн ном тухай хөөрэе. Гүс номой гадар талань абаһаар лэ хүнэй анхарал татана. Саһан малгайтай хада уулануудай хормойгоор хушууран бэлшэгшэ хонин һүрэгүүдые, тэдэнние адуулжа ябаһан ажалша бэрхэ хонишодые хужарлан харахадаа, номой автор фото-зурагуудые буулгахадаа нилээд бэлиг шадабаритай болоһон гэжэ һанамаар. Тиигэншьегүй даа. Юуб гэхэдэ, Д. Г. Дугаровай фото-зурагууд, зураглал болон корреспонденцинүүд саг үргэлжэ республикын газетэнүүдтэ гаража байдаг шуу.

Номой хуудаһа ираха тума мүльһэн мундаргата һарьдагууд, солгёо дошхон урасхалтай гол мүрэнүүд, бэлшээритэ тала, ажалай түрүүшүүл хүнэй нюдэ баясуулна.

«...Имэ шэрүүн байгаалиин оршон байдалда ажалша совет хүнүүд — ахаархин — ажаһуудаг: адууһа малаа үдхэжэ, ажахыгаа арьбадхан, соёл культурая хүгжөөн, баян дэлгэр ажабайдалаа зохёон байдаг» гэжэ автор тон зүб домоглоно.

Ажалша бэрхэ малшадаараа, хёрхо мэргэн ангуушадаараа суурхуулһан Аха нютагай домог түүхэ, ажахынь хүгжэлтэ тухай Д. Г. Дугаров яһала үнэншэмөөр, тодо хурсаар бэшэнэ. Жэшээнь, Ленинэй орденто һаалишан Р. С. Сындеев, «Октябриин 50 жэл» колхозой малшад Матвей Мункоонов, Роза Сыренова, Оля Аюшеева, һаалишад Дулма Цыбикова, Софья Осорова, Шойжод Табитуева гэгшэдтэй бидэ танилсанабди.

Гадна хамтын ажахы байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, бүгэдэнэй нэрэ хүндэдэ хүртэһэн Ш. У. Аюшеев, мүн мэдээжэ ангуушан, Нестор Каландаришвилиин болон академик С. В. Обручевой харгышан болоод ябаһан Д. А. Мункоонов гэгшэдтэй автор уншагшадые дүтөөр танилсуулна.

Сэхыень хэлэхэдэ, энэ ном уншагшад халуунаар угтажа, холын Аха нютагай элдин гоё байгаалитайнь, ажалша бэрхэ хүнүүдтэй бүри дүтөөр танилсахань лабтай.

Журналист Б. А. Гылыковэй «Баян талын баатарнууд» гэһэн номой гаршаг дэн лэ хашхаруу, газетын хуудаһануудта хэды дахин гараһан байна. Тиигэбэшье автор зохёохы ажалдаа тон наринаар хандажа, урдань гараһан олонхи очеркнуудые дүүрэхагүйе оролдоно янзатай. Ушар тиимэһээ Ленинэй орденто хонишон-бригадир Ойдоп Танхаевич Тагаровай үдэр бүриин ажал хүдэлмэриие, тэрэнэй һанал эрмэлзэлые, түхэл шэнжые эли бодоор зураглан харуулжа шадаа.

Хонин дээрэ гэр бүлөөрөө хүдэлдэг Хориин суута хонишон тухай очерк болон зураглалнууд «Буряад үнэндэ», бусадшье газетэнүүдтэ олон дахин хэблэгдэһэншье һаа, түрүү ажалай дүй туршалые дэлгэрэнгыгээр харуулаа. Муу талань гэхэдэ, номдо хабсаргагдаһан фото-зурагууд дэн лэ юрэнхы, бүүдэгэр, хонишоной бодото образ тобойсо харуулаагүй гээшэ.

Үшөө юу хэлэлтэйб гэхэдэ, мүнөө сагай ажалша хүнүүдые магтаһан очеркнуудай номуудые жэлһээ жэлдэ олоор гаргадаг болоһойбди гэжэ һануулха хүсэлтэйб. «Үрдиһэниинь шүүгээ» гэһэн янзатайгаар энэ хэрэгтэ хандангүй, харин республикын журналистнуудай холбоон тон наринаар хандажа, удха түгэлдэр очеркнуудай номуудые хэблэн гаргуулха талаар һаналаа табидаг болоһой.

М. ОСОДОЕВ.

ТАНАЙ ҺАМГАНАЙ ХАРА ШАРАЙТАЙ БАЙҺАНДА ХАЛАГЛАМААР!

— Танай һамган хара шарайтай юм гү? Халаг даа! Энээн тухайдаа эгээл түрүүшээр хэлэхэ ёһотой байгаат! — гээд, байра олохоһо туһалдаг бюрогой эхэнэр урихаар энеэбхилбэ.

— Энэ асуудал тушаа урдань дурдагшагүй һэм, — гэжэ гэрэ хэлэбэ... Дүрбэнэй гурбан вариант таарангүй һалаба гээшэ.

Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг түрүүшын үзэгдэлнүүдые негритянка Юлия һамгантайгаа тиигэжэ ойлгон мэдэрээ һэмди. Табан жэлэй хугасаа соо Швецидэ ажаһууһан байгаабди, тиихэдэ хүн зон минии һамгые һонирхонгёор харадаг һэн. Үйлсэдэ дайралдаһан лэ хүн эрьежэ хойноһоомнай харадаг байба. Зүгөөр үндэһэ яһанай илгаа гээшые һүүлдэнь Лондон ониоһон хойноо бодото дээрэнь ойлгообди.

Байра олохоһо туһалдаг бюро соо энеэбхилһэн янзатайгаар бидэниие угтаад, башатайгаар арсадаг байба.

— Танай байдал ойлгонобди, — гэдэг һэн. — Мүнөөдэр юуншье үгы даа. Үглөөдэр орооройгты. Хонходоходотнайшье болохо. Бү хэмшээрхээрэйгты. Үдэр бүри хонходоходотнай болохо. Байра дайралдажашье магад.

Хэдэн арбаад тиимэрхүү бюрогой холбоо байгуулаабди. Теэд тэндэһээ:

— Тархиш даа, юуншье үгы — гэдэг байба.

Заримдаа тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд:

— Ойлгосотойл даа, таниие байраар байлгаха дурагүй байнал, — гэжэ ээлжээтэ хонходолгын һүүлээр манда сэхэ хэлэдэг һэн. — Таанар ойлгохо ёһотойт. Тэдэтнай наһажаал болоһон хүнүүд ха юм. Мүнөө үеын залуушуул шэнгеэр харилсаа хэдэг уласхоорондын дүй дүршэлгүй бшуу. Тэдэнэр Европын бэшэ хүнүүдтэй холбоотой байха дурагүй.

Һүүлээрнь хүлисэл гүйгаад, нигэжэ нэмэхэ:

— Бидэ яаха гээшэбибди? Тэдэнэй дурагүй байхадань, манай бюро баадхаха эрхэгүй ха юм.

Бидэнэр байра бэдэржэ, нилээд эсэшообди. Нэгэ бюроһоо нүгөөдэдэнь орожо, «Хэрбээ ондоо... байгаа һаатнай, хамаг юумэн бүрин бүтэхэ һэн», — гэхыень шагнажа ябахада һайтай бэшэ байба.

Дүрбэн айлайда һамгагүйгөөр, гансааран онообоб.

— Байраар байха болоһо ойлгосоһоной һүүлээр:

— Минии һамган Африкаһаа юм. Хамаагүй аабза? Найданаб, — гэжэ, гэрэй эзэн эхэнэрһээ эгээл һүүлдэ асуубаб.

Миниидэ арһанай халдабаритай үбшэнтэй хүн бии...» гэһэндэл адляар тэдэ үгэнүүдни дуулдабаб.

— Энээн тухайдаа айһаар лэ хэлэхэ ёһотой байгаат, — гэбэл даа.

Эсэсэй эсэстэ нэгэ байра олоо һэмди. Зүгөөр «Үнинэй, һайн заншалтай гэлсэдэг Англида» дэлгэрэнхэй үндэһэ яһатанай илгаа гаргадаг хаалтые дабажа шадаагүйбди, харин мүнгөөр яаха байгаа б?..

Бьёрн КУМ,
швед уран зохёолшо.
(Афтонбладет — АПН).

ЭГЭЭЛ ЭДЭБХИТЭЙ ДРУЖИНН[ИК]

Түрүүшын саһан бадхажа, тала дайдые дунгиилгаба. Энэ үеэр Бэшүүрэй совхозой ахалагша агроном Василий Дашиевичтай хамта Добуунай стан ошожо, хүрэнгын үрэһэ үзөөд, газик машинаар һөөргөө бусажа ябаа һэмди. Үргаса таряанай гараса тухай хөөрэлдөөн болоо һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ орооһото таряанай һайнаар ургадаг, үтэгжүүлгын ашагүй ехээр хэгдэдэг болоһон тухай совхозой ахалагша агроном дуратайгаар хөөрэнэ.

— Агрономууд байгаалиһаа хайра гуйгаад лэ, бороогой орохые хүлеэгээд лэ һуудаг гэһэншүүгээр зарим нэгэн һаналаг. Эрдэм наукын туйлалтануудые ойлгохогүй хүнүүд лэ тиимэ һанамжатай байдаг, — гэжэ нүхэр Дагбаевай хэлэһые орооһо таряа ехээр ургуулхын түлөө юу хэжэ байһан тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэһыень һанабаб. Олон үгэгүй, түбшэн зантай, бата бүдүүн бэетэй энэ хүнэй хурса нюдэн соо олон бодол уншажа боломоор һэн. Добууһаа Шэбэртэ хүрэтэр тамхи татаха зуура машинаар ошохоор юм. Гэбэшье һонирхолтой юумэнүүд тухай нилээд хөөрэлдэгдэжэ үрдигдэбэ. Эгээл тиихэдэ Василий Дашиевичай арадай дружинын эдэбхитэй гэшүүн байһыень мэдэжэ абаа бэлэйб. Үдэшын бүрэ хараан болоожо байгаа.

— Машинаа байлгал даа, — гэжэ Василий Дашиевич гэнтэ түргэн хэлэбэ. — Байгаарайгты, — гэжэрхёод, машинаһаа гүйжэ гараба. Юунэйшье болоһые бидэ түрүүшээр ойлгобогүйбди. Хүндөөр уухилһаар ерээд, машина худар хэжэ байхадаа:

— Маниие харажархимсоороо айлай хорёо руу ороодхёо. Баһал һэшхэлгүй зон байна, — гэжэ зэбүүсэнгеэр дууғаба.

— Василий Дашиевич, — гээд, залуухан жолоошо хүбүүн хандаба — Эдэ һаалишадай үдэшэ бүхэндэ үнеэдэйнгээ комбикорм ингэжэ хулгайлна гэжэ гү?

Имэ хүлеэгдээгүй асуудал тэрэниие гэнтэ тулгардуулба. Абяагүй дуугай һууҗа, шэбшэжэ үзөөд, һанаа алдан, толгойгоо һэжэрээ һэн.

— Имэ дорой ябадалтай хайрагүйгөөр тэмсэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ тулам туламаар үдэр бүхэндэ нэгэшье хүнэй хулуугаа һаа, арбаад үдэр соо нэгэ мэшээг үлтиргэгдэһэн орооһон һалаха болоно. Үглөөдэр тэдэ хоёрые парткомдо дуудааб. Шангаханаар хөөрэлдөөгүйдэ болёо, — гээд, участково милиционер Дондок Цыдыповэйдэ ошоё гэжэ жолоошондоо хэлэбэ.

Ш. В. хоёр энэжэ улайшанхай юумэд үглөөгүүр совхозой контородо ерээд, орохо газараа оложо ядан зогсобо. Хулгай хээд баригдаһандаа ехэл аягүйрхэнэ. Энээнһээ хойшо хамтын зөөриин хажууда хургааараашье хүрэхэгүйбди гэжэ тангаригаа үгөө. Василий Дашиевич тэдэндэ гансахан донгодолго соносхоод дуурээгүй. Хүдэлдэг коллективтэнь дуулгаһан, ойлгуулмжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха тухай болможолһон юм. Энэнь үрэтэй байгаа. Нүхэр Дагбаев хазагай буруу ябадал гаргагшадтай эрид шангаар тэмсэдэг юм. Эгээл эдэбхитэй дружинник гэжэ тэрээн тухай дэмы хэлсэдэггүй.

— Бидэнэр ганса ар[...] хэрүүл шууяа татагша[...] бэшэ, мүн хамтын зөөри [...] шадтай хайра гамгүй [...] тойбди, — гэжэ тиихэдэ [...] һанагдана.

Бэшүүрэй совхоздо ар[...] гаран дружинингууд би[...] алба хаагшад, хүдэлмэри[...] нын гэшүүд бэшэ, мүн [...] лиин ахалагша классууд[...] үргэнөөр хабаадуулагда[...].

Бэшүүрэй аймагай Бэш[...] хоздо нүхэр Дагбаев шэн[...] һайнаар хүдэлдэг арадай [...] гүүд олон. Жэшээ болго[...] дэй обог нэрые дурсая. [...] ский, К. Миронов, Б. У[...] Афанасьев гэгшэд һаһан [...] гэмжэтэ хүдэлмэридөө [...] хандадаг.

Б. НАМД[...]

Зураг дээрэ: арадай [...] В. Дагбаев (баруун гар[...] тогай милиционер Д. [...] дружинингууд К. Миро[...] ровский гэгшэд ээлжэт[...] рн тухайгаа хөөрэлдэж[...]

Ф. СОРОКИНО[...]

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА

ФРАНЦИИН КОМПАРТИИН УРЯА

ПАРИЖ. (ТАСС). Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй үдэр — мартын 8-тай дашарамдуулан, Франциин Коммунис парти оронойнгоо бүхы эхэнэрнүүдтэ халуун амаршалгые эльгээбэ.

Франциин Коммунис парти болон хүдэлмэришэн анги өөрынгөө ажабайдалые һайжаруулхын, социальна эрхын түлөө тэмсэлыень хүсэд дүүрэнээр дэмжэжэ байхаар найдуулна гээд «Юманите» газетэдэ толилогдоһон ФКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Оронойнгоо бэеэ даанхай байхын түлөө баатарлигаар тэмсэжэ байһан вьетнам эгэшэ дүүнэртэе гүнзэгыгөөр талархажа байһанаа мартын 8-най үдэр элирхэйлэн мэдүүлхые ФКП-гэй Политбюро француз эхэнэрнүүдые уряалаа.

Социальна дэбжэлтын, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын замаар Франциин дабшахадань нүлөөлхын түлөө Франциин Коммунис партиин зэргэдэ орохыень эхэнэрнүүдтэ уралхажа, ФКП-гэй Политбюро хандаа.

«Нян Зан» газетын тайлбарилга

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй американ-сайгон сэрэгшэдэй ээлжэ байһан баазанууд болон штабуудта, аэродромуудта хэһэн сохилтонууд Урда Вьетнамай патриодуудай эдэбхи үүсхэлээ гартаа барижа байһан тухай гэршэлнэ гээд «Нян Зан» газетэ тайлбарилан бэшэнэ.

Сүлөөрэлгын Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд февралиин 22-һоо эхилээд Киентыонг провинцида американ 500 сэрэгшые хүлһөөнь буулгаа, Митходохи американ ябаган сэрэгшэдэй 9-дэхи дивизиин штабта, Донгтамай аэродромдо болон дайсанай бусад бэхилэлтэнүүдтэ добтолоо гээд ВИА агентствын дамжуулһан тайлбарилга соо хэлэгдэнэ. Миконг мүрэнэй адагтахи олон түмэнэй хабаадалгатай дайн нэгэ хүсөөр эхилжэ байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай сохилто

ХАНОЙ. (ТАСС). Февралиин 22 — 23-най һүни бүхы Урда Вьетнам дотор патриодуудай эхилһэн дайшалхы сохилтын үедэ американ-сайгон сэрэгшэдэй байрлаһан 36 хото, түбүүдтэ, 106 районуудай түбтэ, армиин, дивизиин, полкын болон бригадын 20 штабта болон командна пунктнуудта, хэдэн арбаад сэрэгэй складуудта шанга сохилто хэгдээ гээд Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын дамжуулһан Урда Вьетнамые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин хамтын мэдээн соо заагдана. Энэ добтолгын үедэ дайсанай 20 мянган солдат алуулаа.

Австралиин залуушуул буруушаана

КАНБЕРРЭ. (ТАСС). Урда Вьетнамда залуушуулые эльгээхэгүйн түлөө эмхидхэгдэһэн демонстрациин үедэ студентнүүд болон полициин хоорондо тулалдаан болоо. Сиднейн 3 мянга гаран студент Национальна алба хэхэ тухай хуулиие болюулха гэһэн эрилтэтэйгээр демонстрацихээ. Энэ хуулиин ёһоор, Вьетнамда ошожо дайлалдахаяа арсаһан залуушуулые түрмэдэ хаадаг юм.

Демонстрацида хабаадагшад эмхитэйгээр, залиханаар ябаһан байгаашье һаань, полици студентнүүдтэ добтолжо, 6 хүниие арестовалаа.

Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү Мельбурнда болоһон демонстрациин үедэ мүн лэ 6 хүн арестовалагдаа.

Энгэй барилга руу буудаба

КАИР. (ТАСС). Египедэй Суэц хотые Израилиин артиллериин мартын 8-да буудахада 10 гэр, кинотеатр һандаргагдаа, водопровод гэмтээгдээ. Зейти гэжэ райондохи нефть хададгалдаг дүрбэн резервуар дүрөө. ОАР-ай информациин гүрэнэй албан зургаанай мэдээсэлэй ёһоор. Суэцэй губернатор Хамид Махмуд энээн тухай мэдүүлээ. Израилиин артиллери промышленна районууд тээшэ, нефть болбосоруулдаг заводууд уруу буудаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

МЕН агентствын дамжуулһанай ёһоор, ООН-ой ажаглан харагшад буудалгаяа зогсоохын тухай Израилиин сэрэгшэдтэ хэдэ дахин хэлэһэн байгаа, харин тэдэнэр энэниие хараадаа абангүй энгэй барилганууд уруу буудалтаяа үргэлжэлүүлээ.

Иимэ ушар дайралдаха ёһогүй

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин «Сан» гэжэ газетэ ФРГ-гэй президентын һунгалтын Баруун Берлиндэ болоһые тайлбарилхадаа «эдэ бүхы ябуулгань эрьюу тэнэг харата аашa байгаа» гэжэ заана. Бонной засагаархид Баруун Берлиндэ һунгалта заабол үнгэргэхые хүсэхэдөө «Европодохи байдалые шахардуу болгохо гэжэ зорюута оролдоо» гээд газетэ тэмдэглэнэ.

«Баруун оронууд саашадаа иимэ ушарай дайралдахагүйн түлөө оролдохо ёһотой», гэжэ «Сан» газетэ тобшолол хэнэ.

Харата хүсэнүүдэй зорилго элишэлэгдэбэ

ДАМАСК. (ТАСС). Харата этэгээдүүдэй хэблэл, Баруун оронуудай агентствануудболон радио эдэ үдэрнүүдтэ Сиридэхи байдал тухай алгасалдаатай мэдээсэлнүүдые дамжуулна гээд «Аль-Баас» газетэ бэшэнэ. Сириин Арабуудай Республикын хэрэгүүдээр тэдэнэр түрүүшынхеэ һонирхожо байна бэшэ. Гадаадын ба дотоодын харата этэгээдүүдэй эдэбхи үүсхэлэй ургаха тудам харин хэблэл болон радио ехэтэ оролдолго гаргадаг юм. Империалис хүсэнүүд оронойнгоо экономическа бэеэ даанхай политикада, социалис байгуулалтада сохилто хэхэ; Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү Сириин тэмсэлые һуларуулха; уласхоорондын ажабайдалда Сириин хабаадалгые доошолуулха сүлөөрэлгын хүсэнүүдтэй, социалис оронуудтай Сириин харилсаа холбоондо һаад ушаруулха зорилготой гээд газетэ заана. Империалис хүсэнүүд Сириин Республикые болон Араб социалис һэргэлгын партиие һуларуулха эрмэлзэлгэтэй.

АНГИИН ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ФИНЛЯНДИ. «Хүдэлмэришэдтэ — ажал, үгытэйшүүлдэ — гэр байра!» гэһэн уряа доро Хельсинкидэхи парламентын байрын урда ажалгүй барилгашадай олоной хабаадалгатай жагсаал болоо.

ЛЕХТИКУВА — ТАСС-ай фото.

БОНН ПОЛИТИКАЯА ӨӨҺЭДӨӨ ЭЛИШЭЛЭЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). ФРГ-гэй хилын саана байдаг Баруун Берлиндэ хуули бусаар Баруун Германиин Федеральна суглаае үнгэргэхэдөө Бонной засагаархид Европодо эб найрамдал ба аюулгүйе сахиха хэрэгэй гол дайсад байһанаа бүхы дэлхэйн хүн зондо дахинаа элишэлэн харуулба гэжэ Бонной бэелүүлһэн харата муухай ябуулгагай дашарамдуулан, ГДР-эй хэблэл гол түлэб тайлбарилан бэшэнэ. Бүгэдэ ниитын эб найрамдалай эшэ туһада эсэргүү шэнэ харата ааш һаа арсаха гэһэн дэлхэйн олониитын эрилтые Бонной политигуудай хараадаа абангүй хэтэрхэйнь республикын бүхы ажалшадай дураа хүтажа байһые тэмдэглэнэ.

Бонной «Зүүн зүгтэхи шэнэ политика» гэдэгынь юун бэ гэжэ ФРГ-гэй засагаархид үнэн дээрэнь харуулаа гэжэ «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Энэ политикань үһөө нэхэлгын политика гээшэ. ГДР болон бусад социалис оронуудта эсэргүү «хүйтэн дайе» үргэлжэлүүлхэдэ эгэ бэлэн гэжэ тоолодог газарта ФРГ-гэй президентын һунгалтые Баруун Берлинэй сенат ба Бонной правительствын коалици үнгэргөө. Баруун Берлиниие харата ябуулгын түб болгохо гэжэ оролдодог политика Баруун Берлинэй хүн зондо хододоо хохидол ушаруулдаг байһые мартаа ха гэжэ «Нойес Дойчланд» тэмдэглэнэ.

СТУДЕНТНЭР ПОЭДТЭЙ УУЛЗАБА

Буряадай мэдээжэ поэт Н. Дамдинов мартын 1-дэ хүдөө ажахын институт ерэжэ, уншагшадтаяа уулзалга үнгэргэбэ. Энэ уулзалгаяа поэт агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулһан байна.

— Мэнэ һаяхана «Минии багша — Ленин» гэһэн поэмэ бэшэжэ дүүргээб, — гэжэ поэт хөөрөөгөө эхилбэ. — Энэ поэмэмни В. И. Ленинэй дүтын нүхэр, суута революционер И. В. Бабушкин тухай юм.

Поэт поэмэһээ хэды бүлэг уншажа, студентнэр болон багшанарта ехэ халуунаар угтуулба.

Мүнөө ямар зохёол дээрэ хүдэлжэ байһан тухайгаа хөөрэхэ зуураа, «Доржо Банзаров» гэһэн пьесынгээ гол удхатай танилсуулба. Һаяын үдэрнүүдтэ Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровтай сцена дээрэһээ танилсахамнай дамжаггүй.

Удаань поэт Николай Дамдинов уншагшадайнгаа асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюу үгэбэ.

Д. ДЫЛГЫРОВ.
Буряадай хүдөө ажахын институдай студент.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ТҮРЭЛХИДЭЙ СУГЛААН

Һаяхан Улаан-Үдын нэгэдэхи педучилищида түрэлхидэй суглаан болобо. Хүдөө аймагуудһаа, Улаан-Үдэһөө гурбан зуугаад хүн сугларба. Суглаанай эхилхэһээ түрүүн багшанар түрэлхидтэй хөөрэлдэжэ, үхибүүдэйнь ямар һуража байһан тухай дуулгаа.

Удаань директорэй орлогшо И. С. Афанасьев училищиин түүхэ, багшанарай ажал, студентнэрэй һуралсал болон бусад асуудалнууд тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ. Элидхэлэй һүүлээр суглаанда ерэһэн эхэ, эсэгэнэр үгэ хэлэжэ, багшанартаа баясхалан хүргэһэн байна.

Һүүлдэнь студентнэрэй хүсөөр ехэ концерт болобо.

Л. ХАМАЕВА.

ХҮНДЭТЭЙ АЙЛШАД

Ахын аймагай Соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай коллективэй агитбригада «Коммунизм» колхозой Балагта, Хара-Хужар нютагуудаар оршодог малшадта айлшалба. Эдэнэр малшадта дуу, хатарай концерт харуулаа. Гомбожап Самаев, Долгор Дырхеева, Лилия Басанова гэгшэдэй гүйсэдхэһэн дуу, хатарнууд олоной альга ташалгаар үдэшэгдэдэг байгаа.

Концертын эхилхэ бүриин урда тээ КПСС-эй райкомой парткабинедые даагша Д. Б. Шарастепанов уласхоорондын байдалаар лекци уншажа, малшадые һонирхуулба. Мүн энэ бригадын гэшүүд ажалшадай дунда Соведүүдэй һунгалтын асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байха юм.

Агитбригадын энэ айлшалалгые малшад хүндэтэйгөөр угтажа, дахин ерэжэ байхыень уриһан байна.

А. ТУЛУЕВ.

ШЭНЭ ГАРАЖТАЙ БОЛОБО

Һаяшаг Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой барилгашад 60 машинын багтаамжатай уураар дулаасуулагдадаг уужам салуу шулуун гараж барижа дүүргээд, ашаглалгада тушаагаа. Тиигэжэ энэ ажахын механизаторнууд болон машинын жолоошод дулаан гаражда машина, тракторнуудаа заһабарилха аргатай болобо.

* *

Энэ жэлдэ аймагай түб Хэрэн тосхоной Соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид ажахынуудай отара, гүүртэнүүдээр таһалгаряагүй олохон концерт, наада харуулһан байна. Эндэ түс бүлгэмые хүтэлбэрилэгшэ В. А. Билдагуровай бардаастай бүдүүн хоолойтоор ханхинуулхадань, мүн соёл гэгээрэлэй училищи дүүргэһэн Галя Аюшеевагай эндэхэг ба буряадай уян нугархай хатарнуудые гүйсэдхэхэдэнь хонишод, малшад хани халуун альга ташалгаар угтаа.

Ш. БАЙМИНОВ.

ПРАВДА БУРЯ[ТИИ] МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда [...] дай засагаархидай [...] ашаанууд тухай рес[...] предприятинуудта бол[...] тингүүдһээ абтаһан [...] нууд. С. Цыдыповэй [...] портаж. ТАСС-ай шу[...] дээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда [...] най агитпункт» гэһэн [...] доро Г. Субботиной [...] денци. «Хүдөөгэй [...] ямар байхаб?» гэһэн [...] ро В. Лыкшитовэй стат[...]

Гурбадахи хуудаһанда [...] бириин партизануудай [...] дир» гэһэн В. Кожеви[...] тья. Уласхоорондын [...] Хилын саанаһаа абтаһ[...] сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда [...] ный дракон» гэһэн [...] тушаа О. Куницинай [...] Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИ[Н] ЭКРАНУУД[ТА]

18 часһаа «Алеш[...] ша» гэһэн үхибүүдтэ [...] даһан дамжуулга. 18.[...] таһаа «Манай түрүү[...] һэн дамжуулга. 18.45 [...] һаа концерт. 19 часһаа [...] ойрын һонин» гэһэн да[...] 19.20 минутаһаа «По [...] системе» гэһэн [...] 19.40 минутаһаа «аж[...] хэрэглэмжэ хангалга[...] молой анхарал» гэһ[...] жуулга. 20 часһаа «[...] үльгэршэнэй дуунуу[...] гэһэн киноочерк. 20.[...] таһаа КПСС-эй обком[...] тарь К. М. Прод[...] хөөрөөн. 20.40 минут[...] долгу братства» гэһ[...] очерк. 20.50 минутаһ[...] дай кандидадууд» гэ[...] жуулга. 21.05 [...] ТАСС-ай лентээр абт[...] дээсэл. 21.15 минутаһ[...] ла мужества» гэһэн [...] ханай фильм.

САГАЙ УЛАРИ[Л]

Улаан-Үдын авиа[...] циин мэдээсэһэнэй ё[...] нөөдэр республика до[...] га зэргэ үүлэтэйшэг [...] һан орохогүй. Зүүн з[...] лаханаар һалхилха. [...] ба Ярууны аймагууд[...] 15, бусад нютагууд[...] Улаан-Үдэдэ һүниндөө [...] үдэрынь 8—10 граду[...] байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[д]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — [...] эриёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ред[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — [...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — [...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышлен[...] строительства — 61-35, советского строительства и быта — [...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, [...] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати пр[и Сове]те Министров БурАССР.

Н-00417. Зак. №